

KOHTAAMISEN ILO

VARHAISKASVATTAJIEN KOKEMUKSIA SATUHIERONNASTA

Hannele Rajala
Taina Sinervo
Opinnäytetyö, syksy 2015
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosionomi (AMK) + lastentarhan-
opettajan virkakelpoisuus

TIIVISTELMÄ

Rajala, Hannele ja Sinervo, Taina. KOHTAAMISEN ILO. Varhaiskasvattajien kokemuksia satuhieronnasta. Syksy 2015, 48 sivua, 3 liitettä. Diakonia-ammattikorkeakoulu, Järvenpää. Sosiaalialan koulutusohjelma, sosionomi (AMK) + lastentarhanopettajan virkakelpoisuus.

Tässä opinnäytetyössä tutkimuksen kohteena olivat satuhieronnan vaikutukset lapsiin sekä vuorovaikutukseen varhaiskasvattajan ja lapsen välillä. Tutkimus antoi tietoa satuhieronta-menetelmästä yhtenä mahdollisuutena tukea lapsen hyvinvointia varhaiskasvatuksen arjessa.

Opinnäytetyömme aineisto kerättiin Internetissä Webrol-ohjelmalla Satuhieronnan Facebook-sivustolla olevalla linkillä. Tutkimuksessa kerättiin tietoa kyselyyn vastanneiden varhaiskasvattajien omista satuhieronta-kokemuksista sekä heidän tekemistä havainnoista lasten satuhieronta-kokemuksista. Kysymyksiä oli laadittu yksitoista, joihin vastasi 10 varhaiskasvattajaa. Kerätty aineisto analysoitiin teemoittelemalla.

Opinnäytetyömme on laadullinen tutkimus, jonka lähtökohtana oli tutkia ihmisten omia kokemuksia. Tutkimustulokset ohjasivat keskeisen teorian tiedon hankkimista liittyen kosketukseen, osallisuuteen, vuorovaikutukseen ja yhteisöllisyyteen.

Vastaajat kokivat satuhieronta-menetelmän olevan lapselle sekä yksilöllisesti että yhteisöllisesti merkityksellinen kokemus. Jokainen lapsi saa satuhieronnasta sitä mitä juuri hän tarvitsee rohkaisten herkkää ja rauhoittaen levotonta lasta. Satuhieronta on aina käytettävissä oleva positiivinen työmenetelmä.

Asiasanat: satuhieronta, satu, osallisuus, kosketus, vuorovaikutus.

ABSTRACT

Rajala, Hannele and Sinervo, Taina.

Early childhood educators' experiences of Fairy tale massage. 48 p., 3 appendices. Language: Finnish. Autumn 2015. Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services, Option in Social Services and Education. Degree: Bachelor of Social Services.

The purpose of this bachelor's thesis was to study what kind of effect Fairy tale massage has on children and interaction. In particular, the aim was to supplement our theoretical knowledge about the Fairy tale massage as part of supporting child's welfare by research.

This bachelor's thesis was qualitative. Research material was collected on the Finnish Facebook group of story massage by using Webropol online questionnaire. It consisted of eleven questions which were focusing on kindergarten teachers' Fairy tale massage experiences. There were eleven respondents. The answers were analysed using theory guided content analysis.

Results show that the Fairy tale massage method will be to a child, both individually and communally meaningful experience. Each child receives from Fairy tale massage what he needs exactly to encouraging shy and calming restless children. Furthermore, the Fairy tale massage method is always available as a positive working method. In addition, the results show that Fairy tale message is already the part of kindergartens everyday life.

Key words: Fairy tale massage, story, inclusion, touch, interaction

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	6
2 SATUHIERONTA.....	8
3 SATUHIERONNAN TEOREETTINEN VIITEKEHYS	11
3.1 Kosketus.....	11
3.2 Satu ja lapsen mielikuviutus	12
3.3 Lapsen psyykinen hyvinvointi	14
3.4 Stressin säätely	15
3.5 Osallisuus	16
3.6 Yhteisöllisyys	17
4 VARHAISKASVATTAJAN ASIANTUNTIJUUS	20
4.1 Sosionomin kompetenssit.....	21
4.2 Varhaiskasvatusta ohjaava lainsäädäntö.....	22
4.3 Vuorovaikutus varhaiskasvatuksessa	24
4.4 Kasvatuskumppanuus	25
5 AIKAISEMPIA TUTKIMUKSIA JA KOKEMUKSIA AIHEESTA.....	27
6 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	28
6.1 Tutkimuksen tavoitteet.....	28
6.2 Tutkimuskysymykset.....	28
6.3 Tutkimuksen kyselymenetelmä ja kyselylomake.....	28
6.4 Analyysimenetelmä, teemoittelu ja analysointi	29
7 TUTKIMUKSEN TULOKSET	31
7.1 Minäkuva ja itsetunto	31
7.2 Tunteet	33
7.3 Kasvatusilmapiiri lapsen näkökulmasta	35
7.4 Varhainen tuki ja kiusaamisen ennaltaehkäisy	37
8 TUTKIMUKSEN EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS.....	39

9 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA.....	41
LÄHTEET.....	43
LIITE 1	49
LIITE 2	50
LIITE 3	51

1 JOHDANTO

Yhteiskunnassamme tapahtuvat muutokset heijastuvat lapsiperheiden hyvinvointiin. Taloudellisen tilanteen heikkeneminen vaikuttaa perheiden arjessa selviytymiseen sekä voimavaroihin ja resursseihin. Huomiota on kiinnitettävä lasten turvallisuuden, osallisuuden ja sosiaalisen tuen toteutumiseen. Menetelmänä satuhieronta on yksi uusi mahdollisuus vastata ajassamme oleviin lasten inhimillisiin tarpeisiin. Varhaiskasvatuksen kehittämisessä lasten tarpeisiin vastataan muun muassa ajankohtaisten koulutusten ja työmenetelmien muodossa.

Sylin, kosketuksen, läheisyyden ja positiivisen läsnäolon rauhoittavat vaikutukset ovat tällä hetkellä olleet esillä johtavien lastenpsykiatrien luennoissa, artikkeleissa ja julkaisuissa. Erityistä painoarvoa antaa lastenpsykiatri Jukka Mäkelän näkemykset satuhieronnan vaikutuksista lasten sosiaalisten taitojen tukemisessa. Lastenpsykiatri Jari Sinkkonen toteaa kosketuskulttuurin olevan Suomessa muutoksen alla. Positiivisena seurauksena hän näkee koskettamisen positiivisen vaikutuksen mielenterveyden paranemiseen yhteiskunnassamme (Sinkkonen 2008, 174–176). Kosketuksella on todettu olevan positiivista vaikutusta myös asenteisiin (Rautajoki 1996, 22).

Satuhieronta-menetelmä täyttää myönteisellä sekä sensitiivisellä vuorovaikutuksellaan ne tavoitteet, jotka sisältyvät valtakunnalliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on edistää lapsen hyvinvointia, kasvua ja kehitystä sekä oppimista kasvatuksellisen vuorovaikutuksen avulla. Tärkeä kasvatuspäämäärä on, että lapsi oppii huomioimaan toiset lapset. Tämän taustalla on lapsen myönteinen suhtautuminen itseensä, toisiin ihmisiin sekä erilaisiin kulttuureihin ja ympäristöihin. Lapsi käyttää kaikkia aistejaan oppimisensa apuna samalla kokien onnistumisen iloa.

Myönteisen oppimisasenteen perustana on sensitiivinen varhaiskasvattaja, joka on sitoutunut oppimis- ja kasvatustapahtumaan huomioiden lapsen tunteet sekä emotionaalisen hyvinvoinnin (Stakes 2005, 11–18). Toiminnan sisältöä suunniteltaessa ja arvioitaessa sekä henkilökunnan koulutussuunnitelmaa laadittaessa otetaan huomioon taloudellinen näkökulma. Satuhieronta on laadukas ja joustava menetelmä ilman suuria kustannuksia. Jaettuna osaamisena se kehittää työyhteisön ammattitaitoa ja tarvittaessa se on aina lapsikeskeisesti toteutettavissa.

Opinnäytetyömme etenee tutkimuksen keskeisten käsitteiden teoriasta varhaiskasvattajan asiantuntijuuteen. Tämän jälkeen käsittelemme tutkimuksen toteutusta sekä tutkimustuloksia peilaten niitä teorian tietoon. Lopuksi pohdimme tulosten luotettavuutta sekä esitämme tekemämme johtopäätökset.

2 SATUHIERONTA

Satuhieronnan arvoja ovat luottamus, arvostus, leikki, ilo, yhteisöllisyys ja ihmisläheisyys. Sen avulla lapsi oppii oman itsensä arvostamisen ohella myös muiden arvostamista. Satuhieronnassa yhdistyvät hyvä kosketus ja satu, jotka ovat lapsen kasvulle ja kehitykselle kaksi tärkeää asiaa. Satuhierontamenetelmässä tarinaa kuvitetaan kädellä koskettaen, piirtäen ja maalaten hierottavan keholle. Kosketuskuvitusta voidaan vaihtoehtoisesti tehdä selkään, jalkoihin, käsiin sekä myös pään alueelle. Aloitettaessa menetelmän käyttöä on lapselle hyvä aluksi kertoa, mitä on satuhieronta. Satuhieronta perustuu vapaaehtoisuuteen. Kasvattaja kysyy lapselta lupaa ja osallistumishalukkuutta. Tämä hetki opettaa lapselle samalla myös koskettamisen sääntöjä. Tämän taidon kautta lapsi oppii kunnioittamaan omien rajojen lisäksi myös toisen rajoja, mikä on tärkeä taito myös nuoruudessa ja aikuisuudessa. Satuhierontaa ei toteuteta, mikäli lapsi kieltäytyy tai hänellä on vaikeaa ihottumaa (Tuovinen 2014, 13–19).

Satuhieronnan toteutustavat ovat monipuoliset, sillä satuhierontaa voidaan tehdä istuen, makoillen, jonossa seisten tai istuen ringissä. Satuhieronnassa on hyvä tarkkailla lapsen kehonkieltä huomioiden esimerkiksi tuntuuko kosketus lapsesta hyvältä. Satuhierontaa tehtäessä tärkeä sääntö on, että tytöillä bikinien ja pojilla uimahousujen alueet keholla pidetään jokaisen yksityisenä alueena. Lapsi voi olla joko hierottavana tai hierojana. Lapsen antaessa satuhierontaa toiselle lapselle on hyvä ohjata koskettamaan rentouttavasti, jotta kokemus hierottavana olevasta tuntuisi mukavalta. (Tuovinen 2014, 16–18.)

Sadun kuvittaminen koskettamalla mukailee kerrottavan sadun tapahtumia ja tarinoita. Tarinasta valitaan kosketuskuvitukseen ne kohdat, jotka ovat helpot sekä yksinkertaiset toteuttaa erilaisin kosketuksin. Kädet voivat tarinan edetessä olla välillä vain silittämässä tai odottamassa kohtaa, joka yhdistää seuraavan satuhierontaliikkeen tarinaan. Erilaisten kosketusten kautta saadaan hieronnan kokemuksessa erilaisia vaikutuksia. Ylöspäin suuntautuneet käden liikkeet aktivoivat ja alaspäin suuntautuneet liikkeet rentouttavat hierottavaa. Satuhieronnassa selkeä alku ja loppu antavat turvallisuuden tunteen

hierottavalle. Lisäksi kokemusta voidaan tukea sanoen satuhieronnan alussa sadunomaisesti ”olipa kerran” ja lopussa esimerkiksi ”sen pituinen se” (Tuovinen 2014, 16–18). Lapsen kuullessa sadun tai tarinan, joka sopii hänen kehitysvaiheeseensa, kasvattaa se hänessä tärkeitä kykyjään. Satujen avulla lapsi voi käsitellä omia sisäisiä esimerkiksi työstäen kuulemaansa satua piirtämällä, maalaamalla tai näyttelemällä. Satukokemukset sytyttävät lapselle koko elämän kestävän kipinän, joka tuntuu sekä päässä, sydämessä että koko olemuksessa (Jantunen 2007, 33–117.)

Lapsen rentoutumista voidaan harjoitella koskettamalla sekä kuvittelemalla ääneen erilaisia levollisia mielikuvia tuovia hetkiä. Rentoutuminen hoitaa lapsen mielen ja kehon kautta hänen hyvinvointia, joka on pidemmällä aikavälillä tarkasteltuna yhtä tärkeää kuin liikunta (Jarasto & Sinervo 1997, 219–221). Satuhieronnassa sadun ja kosketuksen yhteinen tempo on rauhallinen, selkeästi hitaampi kuin pelkästään kuulemalla kuultu satu. Merkitykselliseksi muodostuvat tauot ja hiljaiset hetket lauseiden välissä, joka antaa hierottavalle aikaa kuunnella kosketusta viesteineen. Samalla myös satuhieronnan toteuttajalle jää aikaa hengittää rauhassa hidastaen tahtia sekä pysähtyen hetkeen. Äänensävyyn ollessa rentouttava ja rauhallinen heijastuu tunne samalla myös lapseen.

Satuhierontaa voidaan toteuttaa yhdistämällä kosketus valmiiseen satuun esimerkiksi Taikapuu (Liite 3), loruun tai lauluun. Lisäksi Satuhierontaa voidaan toteuttaa myös sadutuksen keinoin tai keksimällä itse lasten kanssa omia satuja. (Tuovinen 2014, 16.) Satuhieronta voidaan nähdä varhaiskasvatuksessa osana draamakasvatusta, jolla lähestytään lapsen herkimpiä sisäisiä alueita välittäen samanaikaisesti kokemuksia emotionaalisesti. Esteettiset kokemukset ovat luomassa pohjaa ajatteluun, vuorovaikutukseen sekä mielipiteen muodostamiseen. Lapsella, joka tekee ja kokee taidetta, yhdistyvät eri aistialueiden kokemuksissa draama, oppimisen ilo, värit, muodot, tuntemukset ja tuoksut. Nämä yhteiset kokemukset ovat myös vahvistamassa vuorovaikutusta (Jantunen 2011, 131–135). Tarinoiden kautta lapsi oppii käsittelemään tunteitaan kasvattaen samalla hänen sydämen sivistystä eli tunneälyä. Draamapedagogiikan avulla lapsi oppii ilmaisutaidon lisäksi toisen huomioon ottamista, ryhmätyöskentelyä, itsetuntemusta ja läsnäoloa. Draaman todetaan

olevan läheistä leikille, jonka on todettu olevan vahvistamassa ja suojaamassa lapsen mielenterveyttä. (Paalasmaa 2011, 14–18).

3 SATUHIERONNAN TEOREETTINEN VIITEKEHYS

Keskeiset teoreettiset käsitteet muodostavat kokonais kuvan lapsen hyvinvoinnin osatekijöistä, joilla on yhteys lapsen psyykkiseen hyvinvointiin. Näitä käsitteitä yhdistävät eettiset periaatteet, joita ovat muun muassa toisen kunnioittaminen, oikeudenmukaisuus ja ihmisarvo, osallisuuden edistäminen ja lapsen itsemääräämisoikeus. Varhaiskasvattajan ammattietiikassa yhdistyvät yhteiskunnan, yhteisön ja yksilön näkökulmat. (Rouhiainen-Valo, Rantanen, Hovi-Pulsa & Tietäväinen 2010, 16.)

3.1 Kosketus

Aikuisen kanssa koettu läheisyys kehittää lapsen itsetunnon ohella sosiaalista älykkyyttä, stressinsietokykyä ja elämänhallintaa. Myönteisellä ja hyväksyvällä kosketuksella lapsi saa viestin, että kuuluu joukkoon ja hänestä pidetään. Tämä tukee yhteisöllisyyttä samalla poistaen tarvetta kiusata tai jättää ulkopuoliseksi. Hyvään elämään koetaan sisältyvän hellimistä, joka tekee lapsesta onnellisen ihmisen myönteisen kosketuksen kautta. (Cacciatore, Korteniemi-Poikela & Huovinen 2008, 176.) Kosketus on kommunikointia, johon liittyy lohdutus, turvallisuus ja hellyys. Koskettamisen vaikutukset tukevat ja helpottavat kognitiivista oppimista, joiden ohella ilmenee myös fysiologisia ja psykologisia vaikutuksia. Kosketuksen on todettu aktivoivan ystävällisyyttä, luottamusta sekä uteliaisuutta vähentäen aggressioita ja pelkoa. (Gothóni 2012, 51.)

Kiintymystä, rakkautta ja kunnioitusta voidaan osoittaa toiselle ihmiselle hieronnalla. Parantava kosketus antaa ihmiselle tunteen rentoutumisesta, hyväntuulisuudesta sekä hyväksytyksi tulemisesta. Koskettamalla hellästi toista voidaan tukea sekä lohduttaa ilman sanojakin (Aleksandrowicz 2010,6-8, 105). Lapsi, joka jää ilman kosketusta kokee olevansa hylätty (Anttila, Kaila-Mattila, Kan, Puska & Vihunen 2010, 332). Kun taas lapselle, joka kokee kasvattajan hymyilevänä ja luontevasti koskettavana, jää pysyviä jälkiä aivoihin. Positiiviset

vuorovaikutuskokemukset auttavat lasta selviytymään stressitilanteissa kannatellen häntä läpi elämän. (Koivunen 2009, 47.) Ammatillinen kosketus antaa lapselle turvallisuuden tunteen, joka tuottaa mielihyvää viestien samalla lämpöä. Se rentouttaa, rohkaisee sekä myös lohduttaa. Lapsen silittäminen rentouttaa sekä rauhoittaa häntä auttaen esimerkiksi uneen nukahtamisessa (Anttila ym. 2010, 333–334).

Kosketusta voidaan pitää terapeuttisena. Jokaisella ihmisellä on yksilöllinen tapa koskettaa, joka kertoo hänen omista luonteenpiirteistä sekä subjektiivisista tunnetiloista. Kosketuksen käyttöön ja hyväksymiseen vaikuttavat kunkin kulttuurin säännöt. Ne sisältävät tiedon milloin, miten tai missä kosketus on sallittua. Suomalaisessa kulttuurissa kosketus on sallittua vanhempien ja lasten välillä, rakastavaisten ja ystävien, mutta ei vieraiden ihmisten kesken. Ihmisen kehossa on alueita, joita voidaan pitää hyväksytyimpinä kosketukselle. Näitä alueita ovat muun muassa kyynärvarret, kädet, olkapäät, olkavarret, pää ja otsa. Tehdessä havaintoja ihmisten välisestä kosketuksesta tulevat esille myös arvot. Kosketuksen kokemiseen vaikuttavat koetut kokemukset sekä nykyiset tarpeet. Emme voi tietää toisen ihmisen tuntemuksia tai mitä eri tuntemukset merkitsevät hänelle, koska kokemus on aina ainutlaatuista ja henkilökohtaista (Rautajoki 1996, 7–13).

3.2 Satu ja lapsen mielikuvitus

Sadut innostavat lasta juonenkäänteillä sisältäen taikavoimaa. Lapselle sadun tuoma voima on tärkeää hänen lähestyessään pikkuhiljaa koululaisten maailmaa. Satujen sisältöjen kautta lapsella on myös mahdollisuus valmistautua kohtaamaan elämässä sekä hyviä että pahoja asioita. Sadut voivat herättää lapsessa kysymyksiä antaen samalla vastauksia, joita käsittelemällä lapselle muodostuu taito varautua elämän tuomiin yllätyksiin. Satujen vahvistaessa lapsen uskoa kykyihinsä ja itseensä vahvistuvat samalla hänen uskonsa hyvään ja totuuteen. Satujen kautta lapsesta kasvaa aikuinen, joka osaa arvostaa itseään (Koskimies 2002, 110–112).

Mielikuvitusta pidetään keskeisessä asemassa osana ihmisen kognitiivista ja psyykkistä toimintaa (Kiviaho, Vikeväinen-Tervonen & Hiltunen 2008, 141.) Kuultujen satujen ja kertomusten kautta lapsi luo omia sisäisiä kuviaan, jotka tukevat hänen oman mielikuvituksensa kehittymistä. Mielikuvitus vahvistuu satujen ja tarinoiden vaikutuksesta satuhieronta-kokemuksessa. Mielikuvituksen avulla lapsi kykenee asettumaan toisen lapsen asemaan kokien samalla myötätuntoa. Lapsella myötäelämisen puuttuminen sekä kykenemättömyys sen ilmaisemiseen voi aiheuttaa ilottomuutta, kun taas hyvät tunteet vaikuttavat lapsen toimimiseen hyvän puolesta synnyttäen todellista aitoa iloa. Lapsi oppii hyväksymään erilaisuutta, joka ennaltaehkäisee kiusaamista (Jantunen 2007, 152–153.)

Satuja ja tarinoita on mahdollista käyttää tietoisesti silloin, kun lapsella on elämässään jokin tilanne tai ongelma, johon lapsen olisi hyvä saada uusi näkökulma tai ratkaisu. Aikuisen on otettava tällöin huomioon sadun sisällössä uuden ja hyvän luominen sekä myös rohkeutta antavan näkökulma sadun lopussa (Jarasto & Sinervo 1997, 211–215). Valitsemalla kannustavia sanoja voi aikuinen luoda lapselle hyväksyvän ilmapiirin, jossa lapsen on hyvä kehittyä. Omalla esimerkillä voimme siirtää positiivista viestiä vahvistaen samalla lapsessa sitä mihin keskitymme ajatuksissamme, sanoissamme ja teoissamme. Voimauseet eli affirmaatiot auttavat lasta löytämään omat mahdollisuutensa selkeämmin. Sen johdosta lapsi alkaa käyttäytymään ja ajattelemaan myönteisten ajatustensa suuntaan (Tuovinen 2014, 130) Positiivisen pedagogiikan tavoin virheiden etsimisen sijaan keskitytään saduissa lapsen vahvuuksiin (Vuorinen 2015, positiivinen pedagogiikka i.a.). Positiivinen pedagogiikka perustuu huomion kiinnittämiseen lapsen vahvuuksien ja myönteiseen kokemusmaailmaan, jotka vahvistavat lapsen minäkuvaa ja identiteettiä. (Opetushallitus i.a.)

Satujen lukeminen ja niistä keskusteleminen antavat lapselle mahdollisuuden käsitellä erilaisia tunteita (Pärkö 2004, 211–222). Sadut toimivat välineenä aikuisen ja lapsen välisessä vuorovaikutuksessa, jonka kommunikaation kautta kehittyä tunneäly ja tunneilmaisuus. On tärkeää, että lapsella on luottamus aikuiseen ja siihen, että hän saa tukea selvittäessään erilaisia tunteita.

Vuorovaikutuskokemukset muodostavat lapselle tietoisuuden omasta sisäisestä tunnemaailmasta, joka voi erota muiden tunnemaailmasta. Sadun jälkeen käytävä keskustelu aikuisen ja lapsen välillä on tunnekeskustelua, joka antaa lapselle mahdollisuuden jättää satu omaan mieleen sellaisena, kuin hän sen oivaltaa ja kokee (Jarasto & Sinervo 1997, 211–215).

Sadun maailmassa lapsella on mahdollisuus käsitellä myös pelon tunteita sadun sankarin kohdatessa pelkonsa ja selviytyen tilanteesta voittajana. Hyvän ja pahan välinen suhde saduissa antaa lapselle taidon oppia käsittelemään myös negatiivisia tunteita (Koskimies 2002, 110–112). Sadut edistävät lapsen hyvinvointia tukien hänen turvallista kehittymistään. Satujen onnelliset loput luovat lapselle tulevaisuudentoivoa, jonka lisäksi sadun hahmoihin on lapsen mahdollista sijoittaa pelottavia ajatuksia ja tunteita. Lapsella on mahdollisuus poimia mitä haluaa kuulemastaan sadusta kertomuksen mukautuessa samalla hänen omaan kehitystasoon (Pärkö 2004, 211–222).

3.3 Lapsen psyykinen hyvinvointi

Lapsen henkinen hyvinvointi muodostuu psyykkisestä, sosiaalisesta ja pedagogisesta turvallisuudesta, jotka muodostavat yksilön kokeman turvallisuuden tunteen. Emotionaalinen turvallisuus auttaa lasta rauhoittumaan sekä suuntaamaan energian ja huomion toivottuihin toimintoihin. Tämä tukee lasta kehittymään yhteisössä omana itsenään. Oikeudenmukaisuuden ja osallisuuden kokemukset sekä vertaisryhmään kuuluminen ovat tärkeänä osana sosiaalista turvallisuutta. Tähän sisältyvät sosiaalisten taitojen hallinta kuten tunteiden tunnistaminen, jakaminen, mukaan liittyminen, mielipiteen ilmaiseminen sekä kaverisuhteet. Psyykinen turvallisuus sisältää fyysisen ympäristön, onnistuneen vuorovaikutukseen ja kasvatusilmapiiriin. Varhaiskasvattajan toiminnassa on toteuduttava johdonmukaisuus, rutiinit, tilanteissa ennakointi, muutostilanteiden käsitteleminen sekä lapsen mahdollisuus kielteisten tunteiden ilmaisuun ja avun saamiseen. Pedagoginen turvallisuus sisältää lapselle annettavan kannustavan ja rakentavan palautteen,

oppimisen ilon, ymmärrettävän ohjeistuksen sekä hänelle oikean tasoiset tehtävät (Hurme & Kyllönen 2014, 28–29).

3.4 Stressin säätely

Tutkimuksissa on tullut esille hoivan merkitys lapsen stressin säätelyjärjestelmän kehityksessä ja säätelyssä. Kuulluksi tuleminen on keskeisimpänä asiana, sillä lapsen viesteihin vastaaminen lisää hyvinvointia (Sajaniemi, Suhonen, Nislin & Mäkelä 2015, 88–89). Koskettaminen toimii hyvänä keinona lasten itsesäätelytaitojen vahvistamisessa. Lisäksi on tullut esille koskettamisen vahvistavan vuorovaikutusta sekä lisäävän rauhallisuutta. (Juusola 2011, 67.) Oikean tyyppisellä kosketuksella on todettu olevan suotuisia vaikutuksia lapsen kasvulle ja kehitykselle. (Moberg 2007, 114–118).

Lapsen kokiessa hellää kosketusta ja silytystä erittyy hänelle mielihyvää tuottavaa oksitosiinihormonia. Oksitosiinin on todettu laskevan verenpainetta, parantavan stressin säätelyä sekä lievittävän kipua. Samalla oksitosiini saa lapsen luottamaan toiseen sekä uskomaan muista hyvää (Meidän perhe-lehti 9.2.2015, Mäkelä.) Nämä muutokset lapsi kokee mielihyvän tuntemuksena, joka vahvistaa emotionaalisesti ja fyysisesti elimistöä. Samalla stressihormonien vähentyessä lisääntyvät iloisuus ja tyytyväisyys huumorin käytön ohella. (Gothóni 2012, 51.)

Positiivista yhdessäoloa voidaan pitää parhaimpana suojana stressiherkkyyttä vastaan. Lämmin vuorovaikutus varhaiskasvattajan ja lapsen välillä toimii ennakoivasti suojaavana tekijänä stressille (Keltikangas-Järvinen 2008, 204–206). Tämä on tärkeä näkökulma, sillä lapsen pitkäkestoisella stressillä on todettu olevan vaurioittavaa vaikutusta aivojen rakenteisiin ja sitä kautta johtavan myöhemmin mahdollisiin oppimisvaikeuksiin. Lisäksi lapsuusiän stressillä on tutkimuksissa todettu olevan yhteyttä aikuisiällä oleviin haittoihin emotionaalisesti sekä terveydellisesti. (Keltikangas-Järvinen 2008, 216.)

Yhteydessä oleva särö voi syntyä lukuisista eri syistä, joista esimerkkinä ovat väsyminen, pettymys, turhautuminen, pelästyminen sekä tahtotilan saavuttamattomuus. Stressinsäätelyn oppimisessa säröt ovat kuitenkin välttämättömiä eivätkä ne vaaranna kehitystä. (Sajaniemi ym. 2015, 115.) Varhaiskasvattajat voivat muuttaa pienillä teoilla lapsen kehityksen suuntaa. Myönteisellä, avoimella ja kannustavalla suhtautumisella lapseen vahvistetaan häntä itseään lisäten samalla stressiltä suojaavia tekijöitä. Lisäksi hyvän asian toteutumisen kautta lisätään seuraavien samankaltaisten hyvien asioiden toteutumisten todennäköisyyttä (Sajaniemi ym. 2015, 57–59).

Päivähoidossa voimavarana on ryhmän antama kokemus, jossa lapset lohduttavat ja auttavat toisiaan. Tämä auttaa lasta jatkamaan toimintaansa ikävän kokemuksen jälkeen. Varhaiskasvattajan on tärkeä vahvistaa lapsen tunnekokemuksia ohjaten heitä osoittamaan myötätuntoa toisilleen. Yhdessä toimimisen kokemukset säilyvät lapsen mielessä ollen myös aktivoitavissa mielikuvina. Varhaiskasvattajien on huolehdittava havainnoimalla lasten vuorovaikutusta, etteivät lasten yhteydet vuorovaikutuksessa katkea. Näissä tilanteissa lapsi tarvitsee tuekseen aikuisen sensitiivistä ohjausta eli kanssasäätelyä, jonka tarkoitus on houkuttaa lapsi takaisin yhteyteen. Toistuvat pitkään jatkuneet säröt yhteyksissä voivat heikentää lasten osallisuutta. Lisäksi tämä tilanne voi olla kehityksen esteenä vahvistaen myös haitallisia toimintamalleja (Sajaniemi ym. 2015, 82–85).

3.5 Osallisuus

Lapsen osallisuus päivähoiton arjessa näkyy siinä, miten lapsi toimii toisten lasten kanssa sekä konkreettisina tekoina. Lapsen on tultava kuulluksi sekä osalliseksi yhteisössä, jotta hänen sosiaaliset valmiudet kehittyisivät. Osallisuus, joka luo myös yhteisöllisyyttä näyttäytyy yhteisenä keskusteluna, yhdessäolona, suunnitteluna, toimintana ja tekemisenä. Varhaiskasvattajien on luotava pedagogisia käytäntöjä lapsen arkeen, jotka auttavat eri tavoin omien

kokemusten, tunteiden ja ajatuksien ilmaisemisessa, tukevat osallisuutta sekä vuorovaikutusta toisten lasten ja aikuisten kanssa. (Eskel & Marttila 2013, 77.)

Lapsen mahdollisuus tulla jokapäiväisissä askareissaan ja leikeissään kuulluksi luo osallisuutta sekä tunnetta yhteenkuuluvuudesta. Tärkeää on lapsen tunnekokemus, jossa toteutuu olennaisena asiana hyväksytyksi tuleminen, arvostus ja tunne siitä, että on oman yhteisön tärkeä jäsen. Osallisuus on yhdessä elämisen kokemus, jossa lapsi voi osallistua ja vaikuttaa yhteisönsä elämään. Lisäksi osallisuus perustuu lapsen kohtaamiseen siten, että hänen tarpeensa tulevat tyydytetyiksi ja hän tuntee turvallisuutta. (Eskel & Marttila 2013, 78.)

Päiväkodin arjessa lapsen osallisuus näkyy erityisesti heidän aloitteellisuudessa, toimintaan sitoutumisessa sekä erilaisissa tavoissa toimia. Lapsen osallisuus toiminnassa todentuu kielellisesti, nonverbaalisesti, fyysisesti, sosiaalisesti tai konkreettisenä tekemisenä. Lapsen osallisuus on sitä vahvempaa mitä enemmän lapsi voi suunnitella, vaikuttaa ja päättää omaa toimintaansa (Lehtinen 2009, 104–105.)

3.6 Yhteisöllisyys

Vahvistettaessa lasten osallisuutta sekä ryhmään kuulumisen kokemusta on yhteisöllisyys olennaista. Yhteisöllisyyden tavoitteena on lasten osallisuuden tukeminen ja mahdollisen kiusaamisen ehkäiseminen. Valtakunnallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa huomioidaan kiusaamisen ennaltaehkäisevät työtavat. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 8.5.2015, 4.) Kiusaamisen ehkäisyssä vaikutetaan koko lapsiryhmän toimintaan luomalla turvallinen, toiset huomioon ottava kasvatusilmapiiri, jossa lapset voivat kokea osallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Varhaiskasvattajan tehtävä on havaita ja tunnistaa kiusaamistilanteet kantaen vastuu kiusaamistilanteiden ennaltaehkäisystä ja niihin puuttumisesta. (Kirves & Stoor-Grenner 2011, 10.)

Tutkimuksessa on tullut esille yhteisöllisyyden vaikutukset laadukkaaseen vuorovaikutukseen, ystävyys-suhteisiin sekä yhteisölliseen oppimiseen. Lasten kokemukset yhteisöllisyydestä muodostuvat toiminnassa, joka sisältää yksilöiden tarpeet, tunteet, sosiaaliset suhteet, erilaiset sosiaaliset ja psykologiset tekijät. Olennaista yhteisöllisyyden rakentumisessa ovat myös säännöt sekä positiivinen tunneside, joka muodostuu yhteisten kokemusten kautta. Lisäksi yksilöt yhdistävät identiteettinsä yhteisön identiteettiin minä- kokemuksen muuttuessa me-kokemukseksi (Koivula 2013, 19–21). Yhteenkuuluvuuden tunne on yhteydessä hyviin keskinäisiin suhteisiin ja myönteisiin emootioihin. Ryhmässä olevan me-tunteen kautta muodostuu yhteinen identiteetti. Tämä kollektiivinen tunne tulee esille ryhmän vuorovaikutuksen lisäksi yhteisessä toiminnassa sekä tunnelmassa, joka vallitsee ryhmässä. (Hännikäinen 2006, 126.)

Rutiinit päiväkotiarjessa, kuten esimerkiksi ohjatut toimintatuokiot, ulkoilu, ruokailu ja vapaa leikki luovat lasten kokemaan päivään rakenteen. Näiden rutiinien kautta muodostuu konteksti, jossa lapset saavat kokemuksia kuulumisesta yhteisöön, omaksuvat yhteisen vertaiskulttuurin sekä oppivat yhteistoiminnassa toisiltaan. Lapsi kasvaa yhteisöllisyyteen. Yhteisöllisyyttä on alettava rakentamaan varhain, jotta lapsi saa harjoitella sosiaalisia taitoja sekä yhteisöön liittymistä. Yhteisöllisyyden positiivinen tunne perustuu kokemukseen, jonka kautta lapsi mieltää sen myönteisenä kantavana voimana. Tämä kokemus antaa tunteen siitä, että yhteisöllisyyden eteen lapsi on valmis ponnistelemaan myös eri yhteisöissä kuten toisessa päiväkotiryhmässä tai hänen siirtyessä päiväkodista kouluun. Nämä opitut taidot tukevat myös myöhemmin kouluiässä yhteisöllisyyden rakentamista sujuvasti ja luontevasti (Koivula 2013, 22–24).

Yhteisöllisyyden ja yhteisöjen kehittymisen peruslähtökohtana ovat palkitsevat vuorovaikutustilanteet. Varhaiskasvattajalle saattaa aiheuttaa hämmennystä erilaisin tarpein olevat lapset, joilla on vaikeuksia säädellä omaa käytöstä eri sosiaalisissa tilanteissa. Ryhmätaitoja voi oppia vain olemalla mukana ryhmässä. Varhaiskasvattajilla on tärkeä rooli näiden taitojen opettajana. Ryhmään kuulumisen kokemusten vahvistamisen kautta löytävät ryhmän jäsenet omat vahvuudet helpommin sisäistäen myös erilaisuuden osana normaalia toimintakulttuuria. Näin lapsi oppii, että jokainen ihminen on ainutlaatuinen täysin

omalla tavalla. Erilaisuus tulee esille kulttuuristen, taloudellisten ja sosiaalisten tekijöiden muokatessa mieltämme (Sajaniemi ym. 2015, 85–86). Toimiessaan yhdessä lapset oppivat erilaisia tietoja toisiltaan kehittäen samalla vuorovaikutustaitoja sosiaalisten taitojen ohella. Kasvattajien on pohdittava keinoja helpottamaan yhteisöllisten ja yhteisöllisyyden oppimisen kehittymistä. Nämä taidot vaativat ohjausta ja harjoittelua. Samalla edistetään lapsiryhmää kasvuympäristöksi, joka tukee kaikkien lasten osallisuutta (Koivula 2011, 136–137).

4 VARHAISKASVATTAJAN ASIANTUNTIJUUS

Opinnäytetyössämme varhaiskasvattajalla tarkoitamme eri koulutustaustaista kasvattajaa esimerkiksi sosionomia lastentarhanopettajan kelpoisuudella, lastentarhanopettajaa tai lastenhoitajaa. Varhaiskasvattaja on vastuussa avoimen ja turvallisen ilmapiirin luomisesta sekä ryhmän emotionaalisesta ohjaamisesta. Koko lapsiryhmän tai yksilön tunnereaktiot on aistittava siten, että niihin vastaan ja toiminta vie kohti yhteistä menestystä tavoitteineen. (Isokorpi 2004, 74.)

Varhaiskasvattajan tehtävä on tuoda lapsen kanssa olevaan vuorovaikutukseen eri keinoin lämpöä, energiaa ja iloa. Jokaiselle lapselle on luotava mahdollisuus kokemukseen, että hän on ainutlaatuinen. Oikealla ajoituksella, jolle aikuisella tulee olla herkkyyttä, lapselle syntyy tunne aidosta jaetusta ilosta. Tutkimuksissa on tullut esille, että stressaavissa tilanteissa hyvinvoivilla ihmisillä on taito löytää positiivisten mielikuvien, sekä muistojen kautta positiivinen kuva itsestä, joka auttaa rauhoittumaan tilanteessa. Esille on tullut myös joustavan ja luovan ajattelun sekä oppimisen ja ongelmanratkaisukyvyyn taustalla olevan positiiviset tunteet. Tämä tuo esille näkökulman, että ilon ja huumorin merkitys on asia, jota ei voi väheksyä arjessa. (Kanninen & Sigfrids 2012, 88.)

Sensitiivinen aikuinen arvostaa ja kunnioittaa lasta osoittaen kiintymystään lapselle lämpimästi. Tukemalla lapsen sosiaalisia taitoja varhaiskasvattaja rohkaisee lasta oma-aloitteellisuuteen, vastuullisuuteen sekä luo mahdollisuuksia erilaisille valinnoille ja kokeiluille auttaen lasta neuvottelemaan myös säännöistä ja konflikteista (Kalliala 2010, 78.)

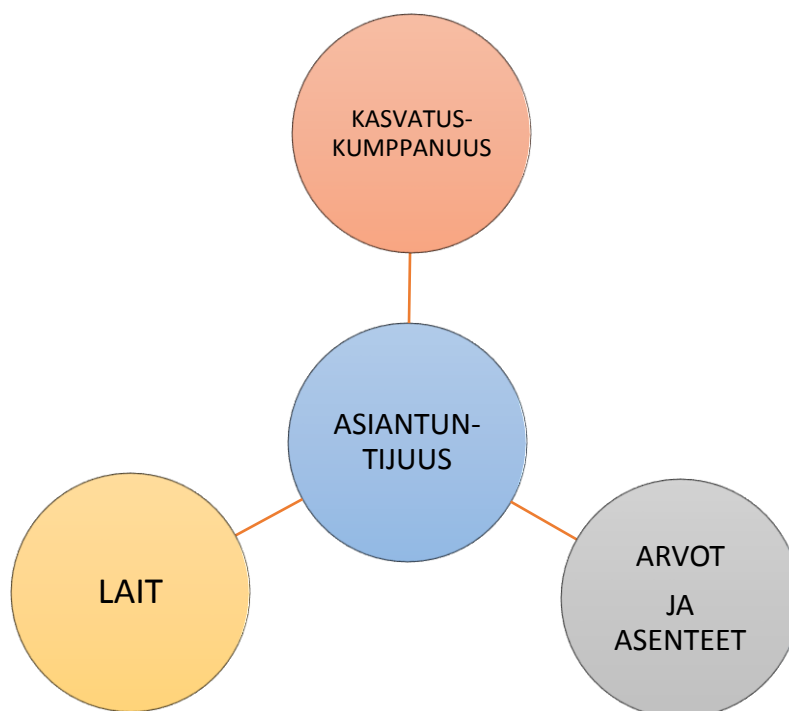
Satuhierontamenetelmää toteutettaessa avainasemassa ovat varhaiskasvattajan sensitiivisyys ja ammattitaito vastata lapsen tarpeisiin tekemiensä havaintojen avulla. Kasvattajan on tiedostettava erilaisten kokemusten kauaskantoiset vaikutukset lapsen elämässä. Vuorovaikutuksessa aikuisen vahva läsnäolo rakentaa keskeisesti luotettavaa ja välittävää kasvatusilmapiiriä. Lapsen

mielikuvitusmaailmaan peilautuvat aikuisten asenteet ja arvot. Tunnekasvatuksessa sadun keinoin voidaan käsitellä myös kiusaamista sekä muita sosiaalisia ongelmia. Varhaiskasvatuksessa on tärkeää huomioida inhimillisyys, jossa painotetaan riittävästi tahdon ja tunteen kehittymistä vahvistaen samalla mielikuvitusta ja yhteisöllisyyttä (Paalasmaa 2011, 11–21).

Lähtökohtana varhaiskasvattajan toiminnalle on lapsen kunnioittava kohtaaminen, kiireetön läsnäolo sekä toimintaan keskittyminen. Näin yhteisestä hetkestä lapsen kanssa puuttuu suorittaminen ja esille tulee kasvattajan sitoutuneesti toimiminen. Varhaiskasvattajan on huomioitava tekemiensä asioiden arvo, sillä lapsen leikkeihin sekä toimintaan siirtyy aikuisen jäljitteleminen. Jäljittelyn sekä leikin avulla lapsi kasvattaa omaa kehonkuvaa sekä oppii asettumaan toisen asemaan (Jantunen 2007, 24–26).

4.1 Sosionomin kompetenssit

Sosionomin (AMK) varhaiskasvatuskompetenssit sisältyvät satuhierontatyömenetelmään. Sosiaalipedagoginen osaaminen ilmenee huomioimalla vuorovaikutuksessa jokaisen lapsen ainutkertaisuuden sekä tasa-arvoisuuden, jolloin toteutuvat myös eettiset periaatteet. Tämä edistää lapsen osallisuutta ja kuulluksi tulemistä tukien samalla lapsen mielipiteen ilmaisua. Satuhieronta mahdollistaa ryhmän sekä lapsen havainnoimisella yksilöllisten tarpeiden tunnistamisen tukien ja ohjaten lapsen kehitystä. Tämän mahdollistaa sosionomin yhteiskuntaosaamisen sekä palveluohjaamisen taidot hänen ohjattaessaan tarvittaessa tuentarpeessa olevat lapset ja perheet sopivien palveluiden piiriin. Yhteisöosaaminen tulee esille soveltamalla satuhierontaa osana varhaiskasvatuksen kehittämistä, sisällyttäen se osaksi suunniteltua toimintaa. Samalla tuetaan lasta yhteisöllisyyteen. Tuomalla uusi työmenetelmä työyhteisön käyttöön rikastutetaan myös varhaiskasvatuksen toimintakulttuuria. Kasvatuskumppanuudessa toteutuu vanhemmuuden tukeminen jakamalla tietoa uuden menetelmän mahdollisuuksista esimerkiksi osana lapsen rauhoittavia iltarutiineja (Talentia, Sosionomi varhaiskasvatuksessa i.a.)

Kuvio 1: Sosionomin keskeinen osaaminen.

4.2 Varhaiskasvatusta ohjaava lainsäädäntö

Varhaiskasvatuksen keskeisimmät lainsäädännöt ovat varhaiskasvatuslaki, perusopetuslaki, sosiaalihuoltolaki ja lastensuojelulaki. Varhaiskasvatuslaissa määritellyt varhaiskasvatuksen tavoitteet ovat lapsen kokonaisvaltaisen kasvun, kehityksen, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen kehityksen ja iän mukaisesti. Nämä tavoitteet on huomioitu edistämällä oppimisen edellytyksiä, monipuolisella pedagogisella toiminnalla, myönteisillä oppimiskokemuksilla sekä turvallisella ja terveellisellä oppimisympäristöllä. Varhaiskasvattajan ja lapsen välisessä vuorovaikutuksessa on toteuduttava lasta kunnioittava toimintatapa ja mahdollisimman pysyvät vuorovaikutussuhteet. Lapsilla on oltava yhdenvertainen mahdollisuus varhaiskasvatukseen, lapsen yksilöllisen tuen tarpeen tunnistamiseen ja tukeen moniammatillisesti. Kehittämällä lapsen vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja, opettamalla lapselle toisen ihmisen kunnioittamista ohjataan lasta yhteiskunnan jäsenyyteen. Lapsella on oltava varhaiskasvatuksessa mahdollisuus osallisuuteen sekä itseään koskevien

asioiden vaikuttamiseen. Varhaiskasvattajan on toimittava yhdessä lapsen vanhemman tai huoltajan kanssa lapsen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ja tasapainoisen kehityksen parhaaksi. Varhaiskasvattajan on tuettava kasvatustyössä lapsen vanhempaa tai huoltajaa (Varhaiskasvatuslaki 2015).

Perusopetuslakiin määriteltynä tavoitteena on tukea lapsen kasvua ihmisyyteen sekä yhteiskunnan jäsenyyteen eettisesti vastuukykyisenä. Nämä tavoitteet saavutetaan tukien lasta oppimaan elämässä tarpeellisia taitoja ja tietoa. Lisäksi on huomioitu lapsen oppimisedellytysten parantaminen. Annettavan opetuksen kautta edistetään yhteiskunnan tasa-arvoisuutta ja sivistystä sekä turvataan riittävä yhdenvertaisuus annettavassa koulutuksessa koko Suomessa. Tämä saavutetaan mahdollistamalla lasten edellytykset osallistua koulutukseen sekä itsensä kehittämiseen (Perusopetuslaki 2015).

Sosiaalihuoltolain tarkoituksena on ylläpitää sekä edistää hyvinvointia ja sen ohella sosiaalista turvallisuutta yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Tavoitteena on myös edistää osallisuutta vähentäen samalla eriarvoisuutta. Turvaamalla tarpeenmukaiset, laadukkaat ja riittävät sosiaalipalvelut toteutuu yhdenvertaisuus. Lapsen etu on otettava huomioon tehtäessä eri toimenpidevaihtoehtoja ja ratkaisuja turvaamalla lapsen tasapainoinen kehitys (Sosiaalihuoltolaki 2014). Lastensuojelulaki on säädetty turvaamaan lapsen oikeudet turvalliseen kasvuympäristöön, monipuoliseen ja tasapainoiseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun (Lastensuojelulaki 2015).

Lapsen oikeuksien yleissopimuksen mukaan lapsen oikeudet kuuluvat jokaiselle alle 18-vuotiaalle lapselle. Oikeudet koskevat muun muassa lepoa, leikkiä, vapaa-aikaa sekä taide- ja kulttuurielämää. Sopimuksessa kielletään kaikki lapseen kohdistuva hyväksikäyttö ja kaltoinkohtelu. Lapsen kykyä kunnioittaa sekä suvaita muita ihmisiä tulee kehittää. Myös vähemmistöryhmään kuuluvilla lapsilla on oikeus omaan kulttuuriin, kieleen ja uskontoon. Lapsella on oikeus riittävään elintasoon, jossa toteutuvat fyysisen, psyykkisen, moraalisen ja hengellisen kehityksen alueet (Yleissopimus lapsen oikeuksista 1991).

4.3 Vuorovaikutus varhaiskasvatuksessa

Lähtökohtana arjessa tapahtuvalle vuorovaikutustaitojen harjoittamiselle ovat aikuisen ymmärtävä sydän ja kuuntelevat korvat. Varhaiskasvattajan on pysähdyttävä kuuntelemaan lasta sekä hänen tarpeitaan. Näin päivähoitossa yhdessä vietetty kehityksen ja kasvun aika on arvokasta sellaisenaan. (Pärkö 2004, 211–222.) Keskeistä vuorovaikutuksessa on lapsen todellinen kohtaaminen rakennettaessa tunnesidettä aikuisen ja lapsen välille. Varhaiskasvattaja antaa vuorovaikutukselle mallin omalla toiminnallaan (Hurme & Kyllönen 2014, 78–79).

Toimiessaan mallina kasvattaja edistää yhteisöllisyyden kehittymistä, jossa toteutuu ystävyys-suhteiden tukeminen sekä lasten välisen vuorovaikutuksen ohjaaminen. Koko ryhmän yhteisillä leikki- ja toimintahetkillä rakennetaan ja edesautetaan me-hengen vahvistumista. (Koivula 2013, 43.) Varhaiskasvattaja voi tukea monipuolisesti lasten kehitystä luomalla yhteisiä kokemuksia ja elämyksiä, jotka tuottavat lapsille jaettua iloa. Etukäteen suunnitellun toiminnan lisäksi on osattava hyödyntää hetket luovasti esimerkiksi huomioiden lasten ilmaisemat kiinnostuksen aiheet. Yhteiset kokemukset kehittävät lasten vuorovaikutus- ja sosiaalisten taitojen ohella itsetuntoa. Lapsen sitoutuminen hetkeen luo kokemuksen osallisuudesta (Kalliala 2012, 217–218).

Kohtaamistilanteissa varhaiskasvattajan hyvät vuorovaikutustaidot sekä kyky ja halu olla psyykkisesti läsnä kertovat kasvattajan vahvasta sitoutumisesta ja lasta arvostavasta asenteesta työssä. Lapsi tarvitsee erityisesti läheisyyttä, kosketuksia sekä ilmein ja elein ilmaistua arvostusta. Varhaiskasvatuksen sisältöjä suunniteltaessa lapsen osallisuutta tukevia toimintatapoja ovat muun muassa tuettu leikki, leikin ohjaus, yhteisesti laadittujen sääntöjen pohtiminen, lapsen kokemusten arvostaminen ja mielipiteiden kuuleminen sekä lapsen toimiminen omien asioiden asiantuntijana. (Kirves & Stoor-Grenner 2011, 40–42.)

Kohtaamisen pedagogiikan tavoitteena on yhdessä oppia psyykkistä läsnäoloa ollen yhteydessä toisiin ihmisiin jakaen vastavuoroisesti sisäisiä kokemuksia.

Kohtaamisen pedagogiikka ei ole tekemistä tai suorittamista eikä myöskään passiivista olemista. Se on varhaiskasvattajan aktiivista reflektointia virittäytyen lapsen kokemukselliseen tilaan, ajatuksiin, tunteisiin ja kokemuksiin pyrkien samalla löytämään sopiva tunnetila kohtaamiseen. Tämän edellytyksenä on varhaiskasvattajan psyykkinen läsnäolo ja yhdessä olemisen taitoa. Molemminpuolinen yhteys lapsen ja varhaiskasvattajan välillä kasvattaa minuutta sekä eheyttää toimintakykyä. Varhaiskasvatuksessa olisi opiskeltava tietoisesti olemisen taitoa, jossa kuunnellaan ajatuksia ja tunteita, joita varhaiskasvatustoiminta herättää (Haapamäki, Kaipio, Keskinen, Uusitalo & Kuoksa 2000, 58–60).

Pienten lasten kohdalla on todettu kasvattajan oman kehonkielen, kosketuksen sekä tunneilmaisun olevan keskeisessä roolissa vuorovaikutuksen onnistumisessa. Oleellista varhaiskasvatustyön onnistumiselle on kasvattajan sanattoman ilmaisun ohella hänen oma tunnetilansa (Hurme & Kyllönen 2014, 78–79). Aikuisen on hallittava omat tunnereaktiot, sillä toistuva avoimen kiukun osoittaminen ja ärtyneisyys voivat haitata tunnesäätelyä lapsella. (Kanninen & Sigfrids 2012, 93.) Reflektioiva ammattikäytäntö tukee varhaiskasvattajan kehittymistä ammatissaan palkitsevalla työn ilolla. (Lonka 2000, 355–356).

4.4 Kasvatuskumppanuus

Kasvatuskumppanuuden tavoitteena on tasavertaisen yhteistyön luominen. Varhaiskasvattajien vastuulla on rakentaa vanhempien kanssa tehtävälle yhteistyölle luottamuksen ilmapiiri, joka syntyy vanhempien kohtaamisessa. Vanhempien oikeutena on määritellä perheelle sopivat kumppanuuden rajat. (Koivunen 2013, 151–155).

Kasvatuskumppanuuden tavoitteena on tunnistaa mahdollisimman varhain lapsen kasvun, kehityksen tai oppimisen osa-alueilla mahdollisesti olevat tuen tarpeet. Varhaiskasvattajat ja vanhemmat ratkaisevat yhteistyössä ne keinot, jotka parhaiten tukevat lapsen kehitystä. (Stakes 2005, 32). Kumppanuuden

rakentaminen aloitetaan tutustumisella, joka syvenee vanhempien ja työntekijöiden päivittäisissä kohtaamisissa, yhteisissä tapahtumissa sekä vasu-keskusteluissa. (Koivunen 2013, 159.)

Varhaiskasvattajien keskeisenä osaamisalueena on kasvatusvuorovaikutus, jossa on tiedostettava ja tunnistettava päiväkodin ja kodin ominaislaadut sekä erot. Varhaiskasvatus on perheiden kannalta tärkeä toiminnan foorumi ja kohtaamispaikka luoden välittämisen kulttuuria. Vastavuoroisuuden ja molemminpuolisuuden ilmapiirissä lapsi kokee, että häntä hoitavat aikuiset välittävät sekä hänestä että samalla myös toisistaan (Korhonen 2006, 68–69).

Kasvatuskumppanuudessa vanhemmat ja varhaiskasvattajat ovat tasavertaisia molempien omatessa olennaisen tiedon lapsesta. Lisäksi heillä on lapsen kasvatuksessa yhteiset tavoitteet. Lapsen kehitykselle on merkityksellistä vanhempien ja varhaiskasvattajien välinen yhdistävänä linkkinä toimiva vuorovaikutussuhde, jossa toteutuu vastavuoroisuus ja sitoutuneisuus (Karila 2006, 91–94).

5 AIKAISEMPIA TUTKIMUKSIA JA KOKEMUKSIA AIHEESTA

Satuhieronta-menetelmä on herättänyt kiinnostusta opinnäytetyön ja pro gradujen tekijöissä. Tämä on hyvä, sillä aihetta on toistaiseksi tutkittu vähän. Aiheena jo tehdyissä pro gradu tutkielmissa ja opinnäytetöissä on ollut kosketuksen ja läsnäolon rauhoittava vaikutus päiväkodin hektisessä arjessa sekä satuhieronnan vaikutuksesta lasten ilmaisuun ja luovuuteen.

Myönteisen kosketuksen merkitys vuorovaikutuksen osana on huomioitu myös muualla maailmassa. Kosketuksella on todettu olevan merkitystä fyysiseen ja psyykkiseen terveyteen, rauhoittumiseen, rentoutumiseen, yhteisöllisyyteen ja jopa kriisikokemuksesta selviytymiseen. Ruotsin esikouluissa ja kouluissa on käytetty hyvällä menestyksellä massagesaga- hierontaa lapsille. Esiopetuksessa työskentelevät ovat käyneet Axelssonin massage-instituutissa kahden päivän lapsihierontakurssin ennen kuin he voivat toteuttaa hierontahetkiä lasten kanssa. Ruotsissa tehdyissä opinnäytetöissä tulokset kertovat hieronnan positiivisista vaikutuksista lasten rauhoittumiseen, rentoutumiseen sekä myönteiseen vuorovaikutukseen esimerkiksi esiopetuksessa. (Lundgren & Nilsson 2008, Mattsson 2009.)

Myös Englannissa toteutetaan Storymassagea, joka on sisällöltään satuhieronta-menetelmää vastaava yhdistäen tarinan ja kosketuksen. Japanissa vuonna 2012 aloitettiin Storymassage-hanke, jonka toteutuksesta vastasi menetelmän englantilainen kehittäjä. Hankkeen tavoitteena oli tukea lapsia Storymassagen keinoin toipumaan tsunamin aiheuttamista traumaattisista kokemuksista. Hanke osoittautui erittäin hyödylliseksi kokemukseksi (StoryMassage i.a.) Storymassage-hanketta on toteutettu myös Nepalissa lastenkodissa (Atkinson 4.3.2015).

6 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

6.1 Tutkimuksen tavoitteet

Opinnäytetyömme tavoitteena oli selvittää varhaiskasvattajien omat kokemukset satuhieronnasta sekä varhaiskasvattajan havainnot lasten kokemuksista satuhieronnassa. Tavoitteena oli kartoittaa satuhieronnan vaikutuksia lapseen, lapsiryhmään sekä kasvatusilmapiiriin.

6.2 Tutkimuskysymykset

Tutkimuksen lähtökohtana oli satuhieronnan vaikutusten selvittäminen lasten ja lasten ja aikuisten väliseen vuorovaikutukseen. Tutkimuskysymyksillä haimme vastauksia varhaiskasvattajien omista kokemuksista sekä heidän tekemiä havaintoja lasten kokemuksista yksilö- ja ryhmätasolla. Aiheen yhteiskunnallinen ajankohtaisuus vuorovaikutuksen merkityksestä osana lapsen tasapainoista kehitystä antoi syyn hankkia uutta tietoa tutkimuskysymysten avulla.

6.3 Tutkimuksen kyselymenetelmä ja kyselylomake

Internetissä toimivan Facebookin on todettu muodostuneen osaksi ihmisten päivittäistä toimintatapaa (Kananen 2014, 43–45). Huomioimme tämän valitsemalla satuhieronta ajatuksen ympärillä toimivan Facebook-ryhmän tutkimuskysymystemme julkaisemiseen. Kohdensimme yksilökysymykset varhaiskasvattajille, jotka työskentelevät varhaiskasvatuksessa ja ovat käyttäneet satuhieronta-menetelmää. Tutkimuskysymyksiimme pääsi vastaamaan Webropol linkin kautta, joka oli avoinna 2.6.–24.6.2015 välisenä aikana. Linkkiä käyttämällä avautui Webropol-kyselykaavaketta (Liite 2).

Sosiaalinen media antoi meille mahdollisuuden tavoittaa laajemmin satuhieronnan käyttäjien kokemuksia ympäri Suomea (Kananen 2014, 43–45). Esittelyssä kerroimme tutkimuksen toteutuvan eettisten periaatteiden mukaisesti niin, ettei vastaajien henkilöllisyys paljastu ulkopuolisille eikä myöskään tutkijoille (Liite 1). Webropol-ohjelman asetukset mahdollistivat anonymiteetin säilymisen. Emme valinneet vastaajia vaan vastaajat tekivät vapaaehtoisen päätöksen osallistumisesta kyselytutkimukseen aidosta kiinnostuksestaan. Tutkimuskysymyksiin pystyi vastaamaan vain kerran. Tutkimustietoa hankittiin käyttämällä kyselykaavaketta, joissa vastaajat toivat esiin omat havaintonsa ja kokemuksensa. Avoimet tutkimuskysymykset laadittiin teemoittain aikuisten havaintoihin lasten satuhieronta-kokemuksista sekä varhaiskasvattajien omakohtaisiin kokemuksiin kysymysten ollessa avoimia. Kysymyksiä laadittiin 11, joihin saimme runsaasti sisällöltään yhteneväisiä vastauksia.

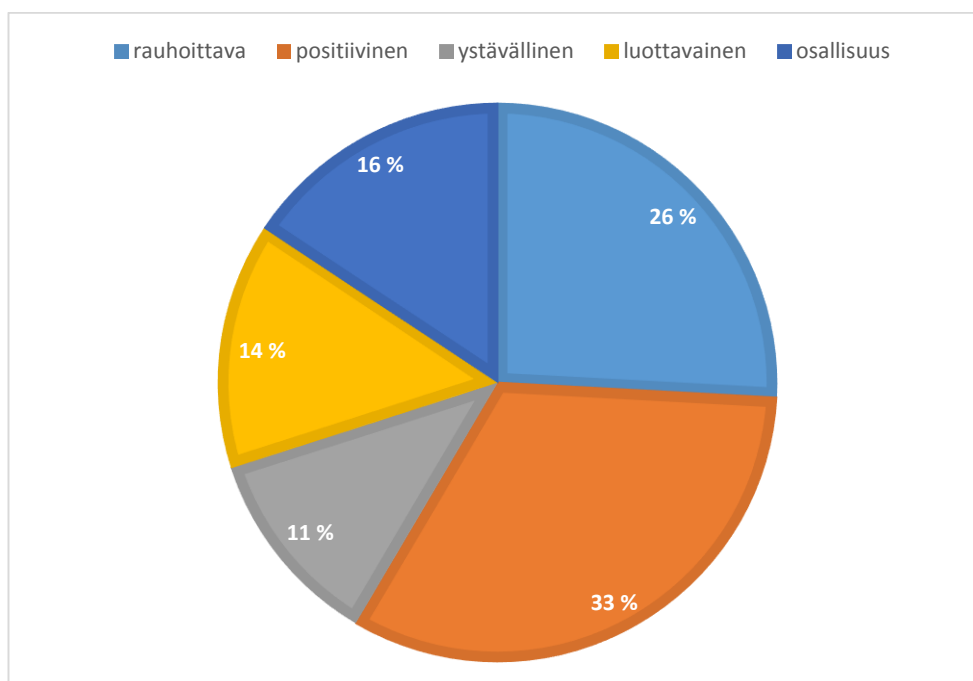
Toteutimme kyselytutkimuksen Internetissä, jossa roolimme oli olla ulkopuolinen tutkija. Vastauksista saamamme tiedon avulla muodostui viitekehys teorialle. Avoimiksi laadittujen tutkimuskysymysten avulla saimme monipuolisen käsityksen satuhieronnasta muodostaen siitä monipuolisen näkemyksen osana lapsen hyvinvointia. Tutkimuksessa päähuomio oli haastateltavien kokemuksissa ja näkemyksissä. (Kananen 2014, 73–84).

6.4 Analyysimenetelmä, teemoittelu ja analysointi

Laadullisen tutkimuksemme aineisto antaa tutkinnalle suunnan, jossa tutkimustulosten havainnointi määrittelee tutkimuksesta nousevat teemat. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 164.) Laadullisessa tutkimuksessa pyritään kuvaamaan tapahtumaa tai ilmiötä ymmärtäen tiettyä toimintaa sekä antaen teoreettisen tulkinnan ilmiölle. Tämä asettaa näkökulman sille, että haastateltavilla on hyvä olla tutkittavasta ilmiöstä mahdollisimman paljon tietoa sekä kokemusta. Tiedonantajien valinnan ei siis tule olla satunnaista vaan tarkoitukseen sopivaa ja harkittua. Eliittiotannalla tutkimukseen valitaan henkilöt, joilla oletetaan olevan monipuolista tietoa ilmiöstä jota tutkitaan. Tällöin

vastaajien määrä voi olla joko pieni tai suuri (Tuomi & Sarajärvi 2009, 85–86). Tutkimuksessamme on käytetty sisällönanalyysiä, joka voi olla kirjoitetun, kuullun tai nähdyn sisällön analyysi teoreettisessa kehyksessä. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 91.)

Teemoittelimme saamamme aineiston käyttäen vastauksissa esille tulleita varhaiskasvattajien satuhierontakokemuksia. Pelkistimme saamamme aineiston pilkkomalla sen osiin. Nimesimme tutkimusaineiston etsien siitä käsitteiden samankaltaisuuksia ja mahdollisia eroavaisuuksia. Oleellisen tiedon kautta muodostimme teoreettisen käsitteistön. Vastaukset olivat yhteneväisiä, joista nousi esille viisi keskeistä teemaa. Kaikista vastauksista 33 % kertoi satuhierontaan liittyvistä positiivisista kokemuksista. Vastauksissa 26 % totesi menetelmän rauhoittavan lapsia ja lapsiryhmää. 16 % vastauksista tukevan lasten osallisuutta. Vastaajista 14 % oli havainnut luottamuksen vahvistuvan aikuisen ja lapsen välillä. Lisäksi 11 % mainitsi ystävällisyyden lisääntyneen toisia lapsia kohtaan.

Kuvio 2: Satuhieronnan vaikutukset.

7 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Pohjana teoreettiselle viitekehykselle tutkimuksen raportoinnissa oli tuoda esille satuhieronnan tuomat vaikutukset arvokkaana kokemuksena lapselle. Tutkimusmateriaali tarkasteltiin sisällönanalyysin kautta, joka oli kerätty kvalitatiivisin keinoin. Kerätty aineisto järjestettiin johtopäätösten tekemistä varten. (Grönfors 1982, 161.) Käytimme hyväksi Webropolin ohjelmaa, jolla saimme esille jokaisen kysymyksen kohdalla eniten esiintyvät havainnot satuhieronnan vaikutuksista.

7.1 Minäkuva ja itsetunto

Tutkimuksen vastauksissa tuli ilmi lasten saaneen positiivisia kokemuksia, jotka ovat vahvistaneet aran lapsen rohkaistumista ja levottoman lapsen rauhoittumista. Parhaimmillaan satuhieronta voi vastata jokaisen lapsen yksilöllisiin tarpeisiin ja antaa lapselle mahdollisuuden harjoitella itsesäätelyä. Eräs vastaaja kuvasi kuinka satuhieronnan keinoin lapset huomioidaan yksilöllisesti. Ujompi lapsi voi ensin kieltäytyä kokemuksesta, mutta nähdessään muiden esimerkin on hän saanut itselleen varmuutta kokea satuhieronta. Vastauksissa tuli ilmi lapsen luottamuksen vahvistuvan aikuiseen, jolloin kaikki muukin kanssakäyminen helpottuu ja oppiminen mahdollistuu. Sensomotoriikan häiriöisten lasten kanssa vastaajat ovat ottaneet huomioon aistiherkkyuden, joka voi vaikuttaa lapsen haluun kokea kosketusta. Satuhieronnan todettiin vaikuttavan myös lapsen minäkuvaan ja itsetuntoon. Satuhieronnan keinoin on mahdollista huomioida lasta yksilöllisesti esimerkiksi toteuttaen sitä lasten syntymäpäivinä ja ryhmässä aamupiirissä. Satuhieronta tukee lapsen sosiaalisten taitojen harjoittelua lapsen oppiessa odottamaan omaa vuoroaan.

Ns. hiljaiset lapset ovat tulleet enemmän näkyviksi eli pikku hiljaa heidän ääntään alkaa kuulemaan enemmän. Lapset tulevat rohkeammin juttelemaan aikuiselle tuntemuksistaan, esim. mielipahasta tai ilon hetkistä.

Lapsi oppii katsomalla mitä oikein tapahtuu ja haluaa kokea myös sadun omalla kehollaan.

Rohkaisee arkoja ja rauhoittaa vilkkaampia.

Tärkeitä osa-alueita minäkäsityksessä ovat itsearvostus, itseluottamus ja itsetuntemus, jotka vahvistuvat palautteen kautta sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. Onnistumisen kokemukset vahvistavat itseluottamusta osaamisentunteen lisääntyessä. Tämä vaikuttaa siihen, että lapsi uskaltaa lisätä merkityksellisiä kokemuksia liittäen nämä samalla minäkäsitykseen (Ihme 2009, 55–56). Minäkuvaan vaikuttavia tekijöitä ovat lapsen omasta itsestä sekä käyttäytymisestä saamat arvioinnit, vahvistukset sekä asenteet. (Koivisto 2011, 39–46).

Vastaajat olivat havainneet kuinka erilaisia reaktioita lapsilla oli. Aluksi satuhieronta-menetelmä on voinut aiheuttaa lapselle hämmennystä uutena kokemuksena ja hänen on ollut vaikea hyväksyä kosketusta. Vastaajat ovat havainneet lapsen aluksi jännittävän kosketusta mutta satuhieronnan tullessa tutummaksi lapsi on halunnutkin olla mukana.

Ei välttämättä rauhoitu siihen hetkeen ja haluaa tehdä jotain muuta juuri silloin.

Seuraamalla toisten satuhierontaa on mahdollistanut lapselle sen, että hän saa kaikessa rauhassa tutustua siihen mitä satuhieronnassa tapahtuu.

Lapsi on huomannut satuhieronnan olevan ihan mukavaa ja on halunnut pian itsekin osallistua.

Tutkimusten kautta on tullut esille, että vahvan ja terveen itsetunnon kautta edistetään lasten hyvinvointia sekä osallisuutta. Lasten itsetunnon tavoitteellinen vahvistaminen mahdollisimman varhain lisää lasten sekä nuorten hyvinvointia. Päivähoidon arjessa itsetunnon vahvistaminen edellyttää, että toimintakulttuuri on rakentunut mahdollistamaan itsetunnon vahvistamista. Työntekijän on mietittävä omia vuorovaikutustapoja eri tilanteissa päivän aikaan peilaten omia havaintojaan itsetunnon teoriatietoon (Koivisto 2011, 39–46).

Ihmisen vahvuuksien psykologiassa, jota kutsutaan myös moderniksi positiiviseksi psykologiaksi, korostetaan huomion kiinnittämistä ihmisen vahvuuksiin rakentaen sen varaan pedagogiikkaa. Lasten itsetunnon kannalta on tärkeää, että heitä arvostetaan sellaisenaan puutteineen ja virheineen. Lapsen ei tarvitse suorittaa, käyttäytyä hyvin tai osata asioita, jotta ansaitsisi varauksettoman rakkautemme ja huomiomme. On tärkeää, että varhaiskasvattajat ylläpitävät lasten positiivista kuvaa itsestään, vaikka heidän käytös tai toiminta olisi hermoja raastavaa. Varhaiskasvattajalla on vastuu siitä, että lapsi kokee aina olevansa tärkeä osa yhteisöä (Lonka 2000, 353–354).

Lapsen itsetunnon kehittymisen kannalta tärkeintä on rakastava katse vanhemmilta. Tämä katse on lapsella mukana hänen mielikuvissaan, joka on tärkeä lapsella tulevassa elämässä sekä mahdollisissa koettelemuksissa. Varhaiskasvattajilla on tärkeä rooli kasvatustehtävässä tästä syystä, sillä kaikilla lapsilla ei ole tätä vanhempien rakastavan katseen kokemusta. Ajattelukyky ja itsetunto kehittyvät koko elämän ja varhaiskasvattaja voi omalta osaltaan olla vaikuttamassa siihen. (Lonka 2000, 256.)

7.2 Tunteet

Tutkimukseen vastanneet toivat esille samankaltaisia havaintoja lasten tunteista satuhieronta-kokemuksissa. He olivat havainneet satuhieronnan herättäneen lapsissa myönteisiä tunteita, joita olivat levollisuus, rohkaistuminen, luottavaisuus, rauhoittuneisuus, ainutlaatuisuus, positiivisuus, innostuneisuus ja kiinnostuneisuus. Ilman yrittämistä tai suorittamista lapsi voi rauhoittua nauttien rentoutumisesta, ladata akkuja sekä virkistyä. Tunteiden hallinnalla sekä tunnetaidoilla vahvistuu lapsen kyky tuntea ja tunnistaa omat tunteensa, joka vahvistaa itsetuntemusta, mielen ja stressin hallintaa sekä nykyhetken havainnointia (Lantieri & Goleman 2008, 11–20).

Lapset silminnähdessä rauhoittuvat ja ovat niin hyvällä tuulella.
Rauhoittuminen ja läheisyys tuovat hyvänolon tunnetta.

Joskus lapset pyytävät satuhierontaa, kun heidän olonsa on jotenkin epämukava.

Lapset ovat rentoutuneempia. Kerran eräs lapsi pyysi satuhierontaa, kun oli niin rauhaton ja jännittynyt päiväkotimme päivystyksen aikaan.

Iloa ja innostusta sekä hämmennystä.

Myönteisten tunnekokemusten lisäksi vastauksista tuli esille myös lapselle epämiellyttäviä tuntemuksia, jotka johtuivat uudesta satuhieronta menetelmästä, lapsen persoonallisesta luonteenpiirteestä esimerkiksi ujoudesta tai lapsi on voinut jännittää kosketusta.

Satuhieronta-tuokioita aloiteltaessa oli muutama lapsi, joka ei halunnut osallistua. Nämä lapset saivat seurata vierestä, kun toisille tehtiin satuhierontaa ja pian hekin jo halusivat osallistua.

Tunteet vaikuttavat suuressa määrin oppimiseen. Myönteisten tunteiden kautta lapsi ohjautuu onnistumisen kierteeseen, kun taas epämiellyttävät kokemukset voivat olla lapsen kehittymisen esteenä. Aikuisella on tärkeä rooli kannatella lasta tunnekuohujen yli sekä auttaa pettymysten käsittelemisessä kannustaen yrittämään uudelleen. Eri kokemuksiin liittyvät tunnekokemukset tallentuvat muistiin ja ne voivat nousta esille vielä vanhuusiässäkin. (Juusola 2011, 105.) Lapsen kokemus siitä, että hänen tarpeisiin ja tunteisiin suhtaudutaan ymmärtäväisesti opettaa lapselle auttamishalua toista ihmistä kohtaan. Sanoittamalla lapsen tuntemuksia ääneen tulevat myös tunnesanat lapselle tutuksi, lapsi oppii yhdistämään erilaiset tunteet ja olotilat toisiinsa (Juusola 2011, 39–41).

Tutkimuksen vastauksista ilmenee, kuinka satuhieronta auttaa lasta oppimaan tunnetaitoja, itsesäätelyä sekä lisää levottoman lapsen turvallisuuden tunnetta. Lisäksi varhaiskasvattajat ovat työssään hyödyntäneet satuhieronta-menetelmää tukiessaan lapsen tunne-elämyksiä ja lapsen tasapainoista kehitystä. Vastaajat olivat havainneet muutoksia lasten käyttäytymisessä ja tunteissa satuhierontaa käytettäessä.

Levollisuutta, rauhallisuutta, ystävällisyyttä.

Rauhoittumista, mielihyvää, rentoutumista.

Erilaiset mielen sekä kehon hiljentymis- ja rentoutumisharjoitukset tukevat lapsen sisäistä vahvuutta. Tämä vahvuus antaa mahdollisuuden tuntea iloa, terveyttä sekä kykyä palautua elämän erilaisista vastoinkäymisistä ja haasteista. Tutkimusten mukaan lasta parhaiten suojaavana tekijänä lapsen elämässä on edes yksi välittävä aikuinen, joka näkee lapsen arvokkaana yksilönä. Lapsen luottamus aikuiseen tukee lapsen tunne- ja sosiaalisten taitojen opettelua. (Lantieri & Goleman 2008, 24–28).

7.3 Kasvatusilmapiiri lapsen näkökulmasta

Vastaajista osa oli havainnut, että satuhieronta lisäsi lapsen luottamusta aikuisiin. He olivat kokeneet satuhieronnan yhdistävänä olotilana lapsen ja aikuisen välillä. Lapsi voi oma-aloitteisesti pyytää satuhierontaa ollessaan stressaantunut, sillä satuhieronta antaa lapselle levollisen olon. Kasvattajien havaintojen mukaan lapset haluavat kokea satuhierontaa uudelleen jolloin toteutuu myös lapsikeskeisyys. Kasvattajien havaintojen mukaan satuhieronnalla on rauhoittava sekä positiivinen vaikutus yksilöllisesti sekä yhteisöllisesti. Se lähentää vuorovaikutusta sekä lasten kesken että aikuisen ja lapsen välillä. Satuhierontahetket ovat vastaajien mielestä olleet todella lähentäviä sekä lujittaneet luottamussuhdetta. Ilmapiirin ollessa turvallinen lapset oppivat rentoutumaan ja koko yhteisö voi paremmin levottomuuden vähentyessä. Aikuinen saa paremmin kontaktin arkojen ja vetäytyvien lasten kanssa.

He alkavat luottaa aikuiseen ja juttelevat paljon sellaisiakin asioita mitä tavallisesti eivät puhu.

Se opettaa olemaan kaverille ystävällinen ja hellä. Toisaalta saa itse nauttia silityksestä ja mielikuvitusta ruokkivista tarinoista.

Satuhieronta on myös syventänyt lasten ystävyyttä ja luonut uusia ystävyysuhteita.

Lapset odottavat, että minä valitsen parit, ja näin he ovat lähestyneet sellaisiakin kavereita, joiden kanssa eivät muuten ehkä olisi ryhtyneet leikkimään.

Olen kertonut lapsille, että satuhieronta on lahja, joka annetaan toiselle.

Satuhieronta on vaikuttanut aikuisen mielikuviin lapsesta. Satuhierontakokemuksessa vuorovaikutus on ollut aikuiselle niin ajatuksia herättävää, että hän on alkanut refleктоimaan omaa työskentelyään ja tunteitaan. Sen lisäksi lapsen kokemuksen arvon havainnoiminen ja ymmärtäminen on lisännyt työn merkityksellisyyttä. Se on myös auttanut kohtaamaan muistoja varhaiskasvattajan omasta lapsuudesta ja muuttamassa hänen tämän hetkistä kosketuskulttuuria. Vastaajat ovat huomanneet satuhieronnan auttavan myös aikuista keskittymään tekemiseensä.

Kasvattajan omat negatiiviset tunteet ehkä levotonta lasta kohtaan voivat muuttua toiseen suuntaan, kun lapsi antaa hyvän palautteen kokemuksestaan.

Vahvan auktoriteetin omaava kasvattaja saattaa oppia lempeyttä satuhieronnan kautta ja eräs ystävä kertoi, että hänen on vähitellen helpompi koskettaa lapsia ja ottaa syliin. Aiemmin se on ollut haaste johtuen omasta lapsuudesta jossa ei ollut syliä tarjolla.

Totta kai se lisää valmiutta nähdä lapsen tarpeita ja antaa rohkeutta koskettaa. Lapset hakeutuvat luontaisesti kohti helliä käsiä ja halausta.

Meidän päiväkodissa on muutoinkin rohkaiseva ja kannustava ilmapiiri ja satuhieronta tukee sitä.

Kohtaaminen ja vahva läsnäolo ovat rakentamassa keskeisesti luotettavaa ja välittävää kasvatusilmapiiriä. Lapsen mielikuvitusmaailmaan peilautuvat aikuisten asenteet ja arvot. Kasvattamiseen vaikuttaa se, kuinka aikuiset tiedostavat oman tunne-elämän kehittämisen tärkeyden. Tunnekasvatuksessa sadun keinoin voidaan käsitellä myös kiusaamista sekä muita sosiaalisia ongelmia. Opetussuunnitelmien sisällöissä on huomioitava inhimillisyys, jossa painotetaan riittävästi tahdon ja tunteen kehittymistä vahvistaen samalla mielikuvitusta ja yhteisöllisyyttä (Paalasmaa 2011, 11–21).

7.4 Varhainen tuki ja kiusaamisen ennaltaehkäisy

Tutkimukseen vastaajat olivat huomioineet varhaiskasvattajan näkökulmasta satuhieronnan merkityksen ennaltaehkäisevänä menetelmänä. He totesivat kuinka sen avulla voidaan tukea lasten ryhmäytymistä ja yhteen kuulumisen tunnetta. Vastaajien mukaan lapset huomioivat toisiaan paremmin kuin aikaisemmin. Kasvattajan havaintojen perusteella lapsi oppii myös paremmin huomioimaan toisen lapsen ja koskettamaan oikealla tavalla toista lasta. Satuhieronnan myötä yhteenkuulumisen tunne on lisääntynyt lähentäen lasten välejä tukien samalla ryhmäytymistä.

Auttavat lasta keskittymään.

Ennaltaehkäisee ainakin sitä, että joku lapsi jäisi ulkopuoliseksi, koska kaikki jossain vaiheessa antavat satuhieronnan kaikille, koska vaihdamme hierontapareja.

Oppii antamaan ja vastaanottamaan hyvää kosketusta.

Satuhieronta vahvistaa yhteenkuulumisen tunnetta, jokaisen osallisuutta ryhmässä ja ennaltaehkäisee kiusaamista.

Lapsi tarvitsee myönteisiä kokemuksia toimiessaan lapsiryhmän jäsenenä. Huomiota tulee kiinnittää erityisesti syrjäänvetäytyvän lapsen vuorovaikutustaitoihin eli sosiaalisiin kompetensseihin sekä mahdolliseen ryhmästä poissulkemiseen ja torjutuksi tulemiseen. Torjutuksi tuleminen vaikuttaa aina negatiivisesti lapsen itsearvostukseen ja lapsi voi joutua ryhmässä kiusaamisen kohteeksi. Havainnoimalla lapsen tai ryhmän leikkejä aikuinen näkee missä tilanteessa lapsi tarvitsee aikuisen tukea oman toiminnan ohjaukseen, leikkitaitoihin, rajojen asettamiseen tai konfliktitilanteiden ratkaisemiseen (Koivunen 2009, 123). Kiusaamista voidaan ennaltaehkäistä luoden ilmapiiriä sekä toimintakulttuuria erilaisten ryhmäytymistä edistävien keinojen kautta. Näitä ovat muun muassa pelit, leikit ja keskustelutuokiot luoden positiivista henkeä. Näin toimimalla lapset oppivat aktiivisesti toimimaan ryhmän kaikkien jäsenten kanssa (Hurme & Kyllönen 2014, 136–137).

Varhaiskasvattajien oma asennoituminen syrjäytymisriskissä oleviin lapsiin heijastuu toisten lasten mielipiteen muodostumiseen. Kasvattajalla on oltava varhaisessa vaiheessa valmiudet havaita lapsen kehityksen riskitekijöitä sekä keinot ongelmien syntymisen ehkäisemiseen (Marjanen, Ahonen & Majoinen 2013, 66–68). Leikkitilanteissa, joissa lasta kohtaan käytetään valtaa, häntä alistetaan, tai hänet poissuljetaan leikeistä, varhaiskasvattaja ei koskaan jätä lasta selviytymään yksin. Leikkejä havainnoimalla aikuisella on mahdollisuus ennaltaehkäistä kiusaamistilanteita ja puuttua kiusaamiseen ajoissa.(Kirves & Stoor-Grenner 2011, 31–33.)

8 TUTKIMUKSEN EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS

Satuhieronta on uusi menetelmä, jota ei vielä tunneta varhaiskasvatuksessa laajemmin. Tutkimuksemme esiteltiin satuhieronta Facebook-sivulla ja esittelyssä kerroimme vastaajien anonymiteetin säilymisestä (Liite 1). Tutkimuksemme esittelyssä on selvitetty tutkimuksen tavoitteet ja menetelmät, jotka tuovat esiin, mikä on tutkimuksen tarkoitus. Ihmisiin kohdistuvan tutkimuksen perustana ovat ihmisoikeudet. Tutkijan on selvitettävä tutkimuksen tavoitteet ja menetelmät sekä mahdolliset riskit osallistujille. Tutkimukseen osallistumisen tulee olla vapaaehtoista ja tutkittavalle on kerrottava mistä tutkimuksessa on kyse. Osallistujien hyvinvointi on asetettava tutkimuksessa kaiken edelle sekä tutkimustietojen on oltava luottamuksellisia. Tutkimukseen osallistujien anonymiteetti on suojattava. Lisäksi tutkijan on noudatettava sopimuksia sekä rehellisyyttä koko tutkimuksen ajan. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 131.)

Keskusteltuamme opinnäytetyöprosessista satuhieronta-menetelmän kehittäjän kanssa laitoimme haastattelututkimuksen Webropol-linkin Satuhieronnan Facebook-sivustolle. Tutkimuskysymyksiin vastaaminen oli vapaaehtoista. Tutkimuksen onnistumiselle oli merkityksellistä saavuttaa mahdollisimman monta satuhieronta-menetelmän käyttäjää. Tulosten luotettavuutta lisäsi se, että varhaiskasvattajilla on pitkän aikavälin havaintoja lapsista sekä ryhmän vuorovaikutuksesta. Tutkimuskysymyksiin ei olisi voinut vastata sellainen henkilö, jolla ei olisi ollut kokemuksia menetelmän käytöstä lasten kanssa.

Aineistoa tutkiessa meidän oli tärkeä tunnistaa tunteemme itsereflektion kautta, koska olemme jo käyttäneet satuhierontaa työssämme. Omat kokemuksemme on jätettävä taka-alalle ja tutkittava vastauksia objektiivisesti. Tutkimuksen luotettavuuteen vaikutti se, ettemme toteuttaneet haastattelua kasvokkain vaan nettikyselyn keinoin. Näin toteutui objektiivinen analysointi. Kasvokkain tehdyssä haastattelussa on tutkijan muistettava nonverbaali- viestintä, jonka kautta välittyy

emootiot. Tutkimuksemme on verrattavissa narratiivis-elämäkerralliseen tutkimukseen, jonka kautta saadaan varhaiskasvattajan kokemuksellista tietoa tutkittavaksi (Estola 1999, 131–148).

Opinnäytetyön tekijöinä arvioimme yhdessä tutkimuksen luotettavuutta koko tutkimusprosessin ajan. Arvioinnissa kiinnitimme huomiota teoriaan, tutkimusaineiston ryhmittelyyn, luokitteluun, analyysitapaan, tulkintaan sekä tekemiimme johtopäätöksiin. Koska meitä on kaksi tekemässä yhdessä tutkimusta, olimme alustavasti keskustelleet omista näkemyksistä tutkittavaan aiheeseen. Totesimme, että meillä on tutkimuksen tekijöinä yhtenäisyyttä teoreettisessa perehtyneisyudessa ja esiyymmärryksessä suhteessa tutkittavaan aiheeseen (Vilkkä 2005, 158–160). Tutkimuskysymykset laadimme avoimiksi, joilla saimme monipuolisen käsityksen Satuhieronnasta varhaiskasvatuksessa. Tutkimuksessa päähuomiomme oli haastateltavien kokemuksissa ja näkemyksissä (Kananen 2014, 73–84).

9 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Kyselyyn varhaiskasvattajien satuhieronta-kokemuksista vastasi 10 satuhieronta-menetelmän käyttäjää. Tutkimuksen kannalta oli olennaista tavoittaa satuhieronta-menetelmää jo jonkin aikaa käyttäneitä varhaiskasvattajia, sillä menetelmän pidempiaikainen käyttö lisää havaintojen luotettavuutta. Meidän oli luotettava siihen, että vastaajien ammatillisuus takasi havaintojen esille tuomisen sekä rakentavan kritiikin vastauksissa. Saamamme vastausmateriaalin määrä oli suuri ja vastaukset sisälsivät monipuolista analysoitavaa tietoa satuhieronta kokemuksista. Vastauksissa kuvastui työkokemus sekä vuosien tuoma tietotaito.

Tutkimuksen mahdollisuudet olivat laajat internetin välityksellä, joka on moderni yhteydenpito keino toteuttaa laadullinen tutkimus verkkoyhteisössä. Käytimme tutkimuskeinona netnografiaa, joka on etnografian oma suuntaus sosiaalisessa mediassa tapahtuvaan tutkimiseen. Verkon käyttö tutkimusvälineenä oli helppoa sekä kustannustehokasta. Verkossa voidaan haastatella yksilöä tai ryhmää (Kananen 2014, 125–126).

Tutkimuksen aihe ja itse tutkimusprosessi oli erittäin mielenkiintoinen. Työtapamme opinnäytetyötä tehdessämme on ollut sekä tutkiva että reflektioiva. Aiheen rajaamiseen keskityimme huolellisesti, sillä aihetta tutkiessa löysimme valtavasti uusia kiinnostavia yhteyksiä ja lähteitä. Teorian hankkiminen oli erittäin antoisaa vieden meidät mukanaan. Tutkimuspäiväkirjan pitäminen oli etenkin prosessin alussa erityisen tärkeää. Yhteneväiset tutkimustulokset antoivat erittäin hyvän lähtökohdan analysoinnille. Yllätykseksemme vastaukset ja tulokset painottuivat kuitenkin varhaiskasvattajien hyviin kokemuksiin menetelmän vaikutuksista vuorovaikutukseen. Mikäli vastauksissa olisi ilmennyt näkemyseroja, olisimme selvittäneet tätä ammatillisesta näkökulmasta. Eriävät näkemykset olisivat antaneet mahdollisuuden vertailla vastauksia keskenään laajemmin.

Mielestämme tutkimuksemme aihe on ajankohtainen ja merkityksellinen, sillä kosketuksen arvoa korostetaan lapsen eheyttävänä kokemuksena. Halusimme opinnäytetyöllämme herättää varhaiskasvatuksen työntekijöitä pohtimaan oman työnsä vaikutuksia lasten hyvinvointiin. Näemme tutkimustulosten hyödyntävän ja rikastuttavan varhaiskasvatuksen sisältöä, mikäli satuhierontaa käytetään luovana työmenetelmänä. Säännöllisesti toteutettuna satuhieronnan monipuoliset vaikutukset lapselle ja ryhmälle tulevat esille pitkällä aikavälillä. Lapsilähtöisesti toimiva aikuinen luo sellaisen kasvu- ja oppimisympäristön, joka parhaiten tukee lapsen sen hetkistä kehitystä ja lapsen toimintaa lähikehityksen vyöhykkeellä. (Medialeikki, lapsilähtöisyys i.a.)

Tekemämme tutkimus herätti meidät näkemään vuorovaikutuksen merkityksen varhaiskasvatuksen arjessa. Positiivisella kasvatusilmapiirillä ja välittävällä vuorovaikutuksella on merkittävä vaikutus lapsen hyvinvointiin, jonka tuomme esille vanhempien kanssa toteutuvassa kasvatuskumppanuudessa. Varhaiskasvattajan ammattitaidolla, kiinnostuksella ja arvomaailmalla on merkitystä vastatessa laajasti lasten yksilöllisiin tarpeisiin edistäen samalla sosiaalista ja psykofyysistä tasapainoa.

Jatkotutkimuksen aiheena voisi olla lapsihaastattelut, joissa saisimme tärkeää tietoa lapsen satuhieronta-kokemuksista. Kiinnostusta herättää, toisiko lapsen kokemusten tutkiminen uusia näkökulmia kohtaamiselle. Opinnäytetyöprosessissa ammatti-identiteettimme on vahvistunut. Satuhierontamenetelmän helppo toteutettavuus, monipuolisuus sekä ainutlaatuisuus ovat vastauksia aikamme haasteisiin. Pienistä teoista syntyy suuria muutoksia ja hennoista kosketuksista voimaantumista. Tähän tarvitaan vain iloa ja rohkeus heittäytyä satuhieronta-kokemukseen.

LÄHTEET

- Aleksandrowicz, Beata 2010. Hyvän olon hieronta. Keho & mieli. Helsinki: Minerva Kustannus Oy.
- Anttila, Kyllikki; Kaila-Mattila, Tuulikki; Kan, Suvi; Puska, Eeva-Liisa & Vihunen, Riitta 2010. Hoitamalla hyvää oloa. Helsinki: WSOY.
- Atkinson, Mary 2015. Sharing Story Massage with Nepalese Teenagers. Viitattu 21.10.2015. <http://www.maryatkinson.com/sharing-story-massage-with-nepalese-teenagers/>
- Cacciatore, Raisa; Korteniemi- Poikela, Erja & Huovinen, Maarit 2008. Miten tuen lapsen ja nuoren itsetuntoa. Helsinki: WSOY.
- Eskel, Paulina & Marttila Marjaana 2013. Osallisuuden kokemus osana yhteisöllisyyttä. Teoksessa Marjanen Päivi, Marttila Marjaana & Varsa Marjo(toim.)Pienten piirissä: yhteisöllisyyden merkitys lasten hyvinvoinnille. Jyväskylä: PS-Kustannus, 77–78.
- Enäkoski, Ritva & Routasalo, Pirkko 1998. Kosketuksen voima. Helsinki: Kirjayhtymä Oy.
- Estola, Eila 1999. Varhaiskasvatus lastentarhanopettajan silmin- narratiivinen elämäkerrallinen tutkimus varhaiskasvatuksessa. Teoksessa Isto Ruoppila, Eeva Hujala, Kirsti Karila, Jarmo Kinos, Pirkko Niiranen ja Mikko Ojala(toim.) Varhaiskasvatuksen tutkimusmenetelmiä. Helsinki: PS-kustannus, 131–148.
- Gothóni, Raili 2012. Kosketuksia arjessa, hoidossa ja pyhässä. Helsinki: Kirjapaja.
- Grönfors, Martti 1982. Kvalitatiiviset kenttätömenetelmät. Helsinki: WSOY.
- Haapamäki, Jouko; Kaipio, Kalevi; Keskinen, Soili, Uusitalo, Ilkka & Kuoksa, Maria 2000. Yhteisö kasvattaa: päivähoito oppimis- ja kasvatusyhteisönä. Helsinki: Tammi.
- Hirsjärvi, Sirkka; Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2009. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.

- Hurme, Kira & Kyllönen, Tarmo 2014. Turvassa! Vahvista lapsen turvallisuuden tunnetta ja varaudu vaaratilanteisiin. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Hännikäinen, Maritta 2006. Yhteenkuuluvuuden tunne ja oppijoiden yhteisöksi kehittyminen. Teoksessa Kirsti Karila, Maarit Alasuutari, Maritta Hännikäinen, Anna Raija Nummenmaa & Helena Rasku-Puttonen(toim.) Kasvatusvuorovaikutus. Tampere: Vastapaino, 126–146.
- Ihme, Irene 2009. Arviointi työvälteenä: lasten ja nuorten kasvun tukeminen. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Isokorpi, Tia 2004. Tunneoppia: parempaan vuorovaikutukseen. Jyväskylä: PS-Kustannus.
- Jantunen Maria 2011. Kaikki alkaa varhaiskasvatuksesta. Teoksessa Timo Jantunen & Eero Ojanen(toim.) Sydämen sivistys kasvatuksen ytimessä. Porvoo: Aurinko kustannus, 131–139.
- Jantunen Timo 2007. Satu kasvattaa. Topeliuksen sadut ja kasvatusajattelu. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Jarasto, Pirkko & Sinervo, Nina 1997. Alle kouluikäisen lapsen maailma. Elämää varten. Jyväskylä: Gummerus.
- Juusola, Mervi 2011. Vahvaksi rakastetut lapset. Helsinki: Otava.
- Kalliala, Marjatta 2010. Kato mua! Kohtaako aikuinen lapsen päiväkodissa? Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.
- Kalliala, Marjatta 2012. Lapsuus hoidossa? Aikuisen päätökset ja lasten kokemukset päivähoidossa. Helsinki: Oy Yliopistokustannus.
- Kananen, Jorma 2014. Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä: Miten kirjoitan kvalitatiivisen opinnäytetyön vaihe vaiheelta. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Kananen, Jorma 2014. Netnografia. Verkko yhteisöjen tutkiminen opinnäytetyönä. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Kanninen, Katri & Sigfrids, Arja 2012. Tunne minut! Turva ja tunteet lapsen silmin. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Karila, Kirsti 2006. Kasvatuskumppanuus vuorovaikutussuhteena. Teoksessa Kirsti Karila, Maarit Alasuutari, Maritta Hännikäinen, Anna Raija Nummenmaa & Helena Rasku-Puttonen(toim.) Kasvatusvuorovaikutus. Tampere: Vastapaino, 91–108.

- Keltikangas-Järvinen, Liisa 2008. Temperamentti, stressi ja elämänhallinta. Helsinki: WSOY.
- Kirves, Laura & Stoor-Grenner, Marja 2010. Kiusaavatko pienetkin lapset? Helsinki: Mannerheimin lastensuojeluliitto.
- Kiviaho, Matti; Vikeväinen-Tervonen, Leena & Hiltunen, Sinikka 2008. Mielikuvat vaikuttamisen välineinä, tutkimuksen ja käytännön kosketuskohtia. Teoksessa Raija-Leena Punamäki, Pirkko Nieminen & Matti Kiviaho(toim.) Mieli ja terveys: ilon ja muutoksen psykologiaa. Tampere: Tampereen yliopisto, psykologian laitos, 131–143.
- Koivisto, Päivi 2011. Lasten itsetunnon vahvistaminen päivähoiton arjessa. Teoksessa Kirsi Alila ja Sanna Parrila(toim.) Lapsen arki ja vuorovaikutus: katsaus varhaiskasvatuksen väitöskirjoihin vuosilta 2006–2010. Oulu: Ediva, 39–56.
- Koivula, Merja 2011. Näkökulmia yhteisöllisyyteen ja yhteisölliseen oppimiseen päiväkodissa. Teoksessa Kirsi Alila ja Sanna Parrila(toim.) Lapsen arki ja vuorovaikutus: katsaus varhaiskasvatuksen väitöskirjoihin vuosilta 2006–2010. Oulu: Ediva, 124–137.
- Koivula, Merja 2013. Yhteisöllisyyden rakentuminen päiväkodin arjessa. Teoksessa Marjanen Päivi, Marttila Marjaana & Varsa Marjo(toim.)Pienten piirissä: yhteisöllisyyden merkitys lasten hyvinvoinnille. Jyväskylä:PS-Kustannus,19–43.
- Koivunen, Pirjo-Leena 2009. Hyvä Päivähoito. Työkaluja sujuvaan arkeen. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Korhonen, Merja 2006. Sukupolven merkitys vuorovaikutussuhteissa. Teoksessa Kirsti Karila, Maarit Alasuutari, Maritta Hännikäinen, Anna Raija Nummenmaa & Helena Rausku-Puttonen(toim.) Kasvatusvuorovaikutus. Tampere: Vastapaino, 51–69.
- Koskimies, Sini 2002. Satujen merkitys lapselle. Teoksessa Mattila Antti(toim.) Henkiseen hyvään oloon. Kodin psykologia. Helsinki:WSOY,110–112.
- Lantieri, Linda & Goleman, Daniel 2008. Tunneälyn ja sisäisen vahvuuden kehittäminen. Parainen: Samsaraa Tasapaino-oppaat.
- Lastensuojelulaki 417/2007,20.3.2015. Viitattu 20.9.2015.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417>

- Lehtinen. Anja-Riitta 2009. Lastentoiminta, toimintaresurssit ja toimijuus päiväkotiympäristössä. Teoksessa Leena Alanen & Kirsti Karila (toim.) Lapsuus, lapsuuden instituutiot ja lasten toiminta. Tampere: Vastapaino 89–114.
- Lonka, Kirsti 2000. Oppiminen ja opetus tulevaisuudessa: bulimiaoppimisesta hyvään oppimisen. Teoksessa Jarno Paalasmaa(toim.) Lapsesta käsin. Kasvatuksen ja opetuksen vaihtoehtoja. Jyväskylä: PS-Kustannus, 344–358.
- Lundgren, Lina & Nilsson Jenny 2008. Beröring som en metod för avkoppling i förskolan, En studie om fyra pedagogers tankar kring beröring och stress. Göteborgs Universitet, Sociologiska institutionen. Viitattu 7.10.2015.
https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/19885/1/gupea_2077_19885_1.pdf
- Marjanen, Päivi, Ahonen Janica & Majoinen Linda 2013. Vertaissuhteet ja yhteisöllisyys. Teoksessa Marjanen Päivi, Marttila Marjaana & Varsa Marjo(toim.)Pienten piirissä. Yhteisöllisyyden merkitys lasten hyvinvoinnille. Jyväskylä: PS-Kustannus, 66–68.
- Mattsson, Angela 2009. Massage i klassrummet, Malmö högskola, Lärarutbildningen. Viitattu 7.10.2015.
<https://dspace.mah.se/bitstream/handle/2043/7960/Massage%20i%20klassrummet.pdf?sequence=1>
- Medialeikki, lapsilähtöisyys. Viitattu 28.8.2015.
<http://www.medialeikki.fi/periaatteet/lapsilahtoisuus.pdf>
- Meidän perhe-lehti 9.2.2015. Jukka Mäkelä: Kosketus on lapselle yhtä tärkeää kuin uni. Viitattu 30.7.2015.
http://www.meidanperhe.fi/artikkeli/kasvu/kasvatus/kosketus_on_lapselle_yhta_tarkeaa_kuin_uni
- Moberg, Kerstin Uvnäs 2007. Rauhoittava kosketus. Oksitosiinin parantava vaikutus kehossa. Helsinki: Edita Publishing Oy.
- Opetushallitus i.a. Positiivinen pedagogiikka: Käytäntöjä lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi. Viitattu 7.11.2015.
<https://hyvatkaytannot.oph.fi/kaytanto/1921/>

- Opetus- ja kulttuuriministeriö 8.5.2015. Viitattu 16.10.2015.
http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Koulutus/koulutuspolitiikka/vireilla_koulutus/varhaiskasvatus/liitteet/Vaka1_liite.pdf
- Paalasmaa, Jarno 2011. Tehokkuutta vai ihmisyyttä? Sydämen sivistystä kasvattava koulu. Teoksessa Timo Jantunen & Eero Ojanen(toim.) Sydämen sivistys kasvatuksen ytimessä. Porvoo: Aurinko kustannus, 11–21.
- Perusopetuslaki 628/1998, 7.8.2015. Viitattu 20.9.2015. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980628>
- Pärkö, Kristiina 2004. Kiireettömästi kielellisiin harjoituksiin-lämpimän vuorovaikutuksen tärkeydestä kielellisen kehityksen tukemisessa. Teoksessa Soili Keskinen & Heli Virjonen(toim.) Vanhemmuuden ja lapsen kasvun tukeminen päivähoitossa. Helsinki: Tammi, 219–220.
- Rautajoki, Anja 1996. Terapeuttinen kosketus. Helsinki: Kirjayhtymä Oy.
- Rouhiainen-Valo, Tuula; Rantanen Teemu; Hovi-Pulsa Raija & Tietäväinen Sirpa 2010. Kompetenssit sosionomien(AMK JA YLEMPI AMK)Ydinosaamisen avaajina. Teoksessa Leena Viinamäki (toim.) Sosionomin ammatti ja työ 2010–2025. Havaintoja ja päätelmiä sosionomien (AMK & ylempi AMK) profiilista Suomen hyvinvointiasiantuntijajärjestelmässä. Kemi: Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu, 9–36.
- Sajaniemi, Nina; Suhonen, Eira; Nislin, Mari & Mäkelä, Jukka E. 2015. Stressin säätely. Kehityksen, vuorovaikutuksen ja oppimisen ydin. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Sinkkonen, Jari 2008. Mitä lapsi tarvitsee hyvään kasvuun. Helsinki: WSOY.
- Sosiaalihuoltolaki 1301/2014, 30.12.2014. Viitattu 20.9.2015.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141301>
- Stakes. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005. Helsinki: Stakes.
<https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/77129/Varhaiskasvatussuunnitelmanperusteet.pdf?sequence=1>
- Story Massage i.a. Viitattu 21.10.2015. <http://www.storymassage.co.uk/new-story-massage-for-tsunami-victims/>

- Talentia. Sosionomi Varhaiskasvatuksessa i.a. viitattu 18.10.2015.
http://www.talentia.fi/files/66/Sosionomi_varhaiskasvatuksessa_2014_net.pdf
- Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.
- Tuovinen, Sanna 2014. Satuhieronta: läsnäolevan kosketuksen ja sadun taikaa. Helsinki: WSOY.
- Tuovinen, Sanna i.a. Taikapuu-satu. Viitattu 8.11.2015. <http://satuhieronta.fi/>
- Varhaiskasvatuslaki 36/1973, 1.8.2015. Viitattu 20.9.2015.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730036>
- Vilka, Hanna 2005. Tutki ja kehitä. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Vuorinen, Kaisa 2015. Positiivinen pedagogiikka. Viitattu 19.9.2015.
<http://blogs.helsinki.fi/klaakkon/positiivinenpedagogiikka/positiivinen-pedagogiikka/>
- Yleissopimus lapsen oikeuksista 60/1991, 21.8.1991. Viitattu 20.9.2015.
<http://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/1991/19910060>

LIITE 1

Hei,

Kutsumme nyt teidät kaikki satuhieronta-menetelmää varhaiskasvatuksessa käyttävät ympäri Suomea osallistumaan kyselyymme!

Olemme kaksi sosionomiopiskelijaa Järvenpään Diakonia-ammattikorkeakoulusta. Teemme opinnäytetyötä aiheesta satuhieronta varhaiskasvatuksessa. Työmme tarkoituksena on tutkia lähemmin satuhieronta-menetelmää varhaiskasvatuksen arjessa. Yksittäisen vastaajan tiedot eivät tule ilmi työssämme ja teemme työmme luottamuksellisesti. Halutessasi voit myös vastata suoraan meille sähköpostitse (hannele.rajala@student.diak.fi tai taina.sinervo@student.diak.fi). Tutkimuskysymyksiin on helppo vastata webropol:ssa avaamalla alla olevan linkin, joka on avoinna 21.6.2015 asti:

<https://www.webropolsurveys.com/S/71D0E437297F45E8.par>

Vastauksenne ovat meille kallisarvoisia ja olemme erittäin kiitollisia kaikista saamistamme käytännön tiedoista.

Erityiskiitokset ihanalle Sannalle avustasi, ohjauksestasi ja aidosta kiinnostuksesta opinnäytetyötämme kohtaan.

Lämpimät kiitokset vastauksistanne ja kiinnostuksesta tutkimusaihetta kohtaan

Taina Sinervo ja Hannele Rajala

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Järvenpää

LIITE 2

VARHAISKASVATTAJAN OMAT KOKEMUKSET SATUHIERONNASTA

1. Millaisia kokemuksia sinulla on satuhieronnasta varhaiskasvatuksessa?
2. Miten toteutat satuhierontaa varhaiskasvatuksessa?
3. Millaisia vaikutuksia satuhieronnalla on kasvatusilmapiiriin?
4. Millaisia vaikutuksia satuhieronnalla on lapsen ja aikuisen väliseen vuorovaikutukseen?

VARHAISKASVATTAJAN HAVAINNOT LASTEN KOKEMUKSISTA SATUHIERONNASSA

5. Miten lapsi hyötyy satuhieronnasta?
6. Millaisia satuhieronnan vaikutuksia olet havainnut lapsissa?
7. Millaisia muutoksia ja tunteita olet havainnut lapsen käytöksessä?
8. Millaisessa tilanteessa lapset pyytävät satuhierontaa?
9. Onko sinulla kokemuksia satuhieronnan ennaltaehkäisevistä vaikutuksista ja millaisia?
10. Mikäli lapsi on kieltäytynyt satuhieronnasta, mikä on ollut syynä?
11. Jos lapsi on halunnut myöhemmin kokea satuhieronnan, mikä siihen on vaikuttanut?

LIITE 3

TAIKAPUU

Olipa kerran pieni orava, joka keräsi metsässä marjoja, pähkinöitä ja siemeniä.

(Sormilla pitkin selkää pientä rauhallista liikettä, välillä pysähtyen.)

Yhden pienen siemenen orava piilotti maahan. Se olikin taikapuun siemen.

(Alaselässä selkärangan kohdalle sormen painallus.)

Siemen alkoi kasvamaan ja kasvamaan..

(Kummallakin kädellä selkärangan läheltä lähdetään pikkuhiljaa painellen tai sivellen ylöspäin.)

..Kasvamaan ja kasvamaan. Siihen alkoi tulla oksia.

(vedetään selkärangasta sivulle päin rauhallisia vetoja.)

Ja kohta puu oli kasvanut niin suureksi, että sen latva ja oksat hipoivat jo pilviä.

(Vedetään rauhallisin tuntuvin liikkein vetoja pitkin käsiä pitkin päätä, kuin latvan kasvua mukaillen.)

Puu oli taikapuu ja se osasi puhua. Puu sanoi pilville: "Olen janoinen, antakaa minulle vettä." Ja kohta alkoi tippua pisaroita pikkuhiljaa.

(Pikku ropinaa sormilla.)

Ja sade alkoi voimistua. Vettä tuli oksille, rungolle, lehdille ja ihan juuriin asti.

(Voi vedellä sormilla selkää, päätä ja mahdollisesti käsistä kuin sade, joka huuhtelee. Tässä voit vetää vetoja jalkoihin myös, kuin juuriin).

ja vesi kasteli maan ja puu sai juoda kyllikseen.

Kun puu oli juonut tarpeeksi, se sanoi auringolle " Paista minulle, tarvitsen valoasi". Ja aurinko tuli esiin pilvien takaa ja alkoi lämmittämään ihanasti puun oksia ja lehtiä.

(Pyörittäviä liikkeitä koko selälle ja käsille.)

***Auringon paiste kutsui linnut lentämään ja ne laskeutuivat yksitellen puun oksille
isona parvena.***

(Koko kämmenellä painetaan aina siitä kohtaa, johon lintu laskeutuu ja lintuja voi olla monta.)

***Puu oli onnellinen kuunnellessaan, joka päivä niiden laulua tuulen leikitellessä
oksissa.***

(Pyöriviä, tuulimaisia liikkeitä sormilla.)

Sen pituinen se.

(Voit painaa vielä kämmenillä selkää kevyesti lopettamisen merkiksi). Voit rikastuttaa tarinaa omin sanoin entisestään.

(Tuovinen i.a.)